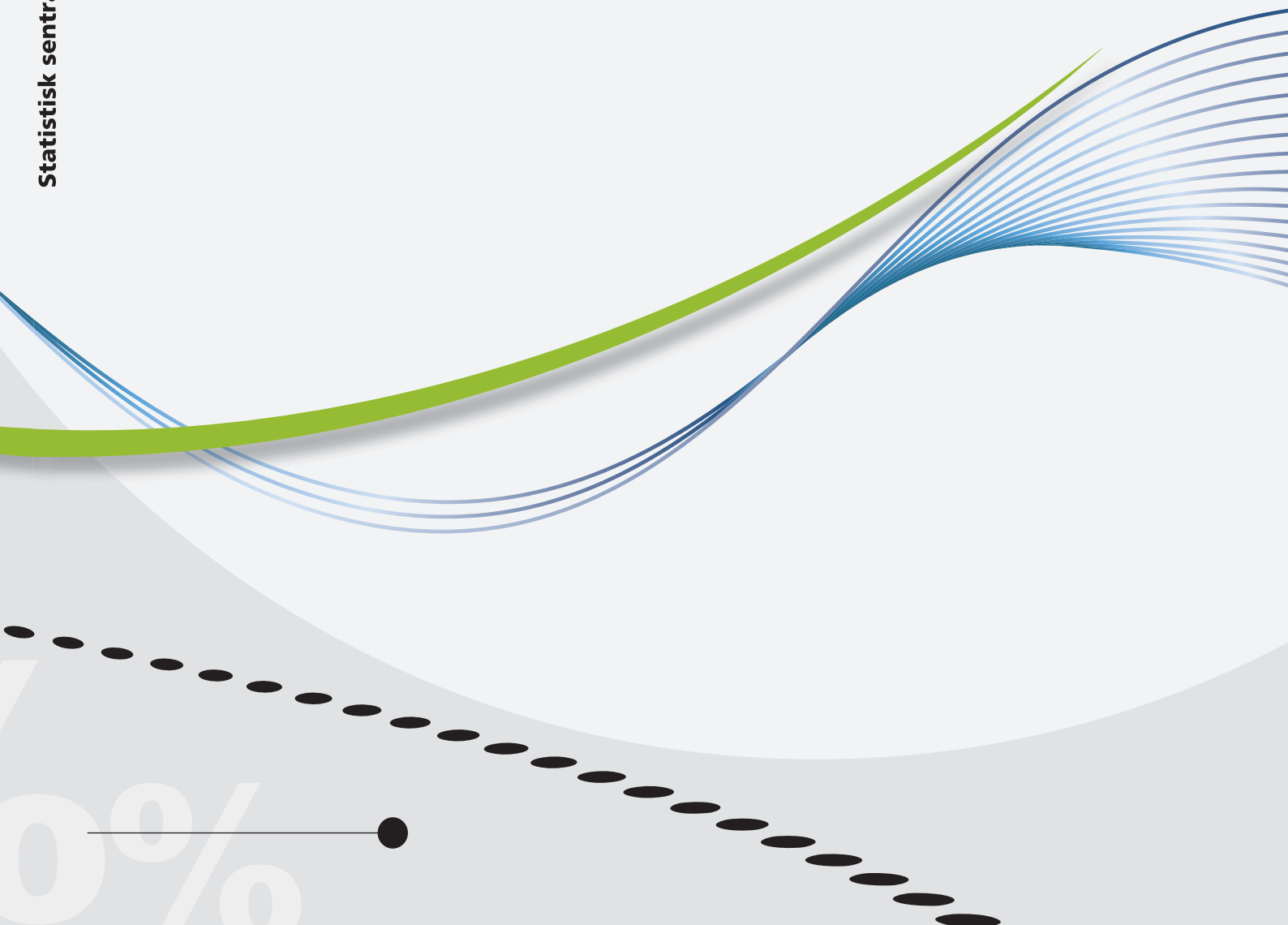

Nina Bruvik Westberg

**Kulturell virksomhet, underholdning,
fritidsaktiviteter og organisasjoner**

Dokumentasjon av beregningene i
nasjonalregnskapet

Nina Bruvik Westberg

**Kulturell virksomhet, underholdning,
fritidsaktiviteter og organisasjoner**

Dokumentasjon av beregningene i
nasjonalregnskapet

	Standardtegn i tabeller	Symbol
© Statistisk sentralbyrå	Tall kan ikke forekomme	.
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Oppgave mangler	..
Publisert august 2012	Oppgave mangler foreløpig	...
	Tall kan ikke offentliggjøres	:
	Null	-
ISBN 978-82-537-8449-6 (trykt)	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
ISBN 978-82-537-8450-2 (elektronisk)	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
ISSN 1891-5906	Foreløpig tall	*
Emne: 09.90 og 09.01	Brudd i den loddrette serien	—
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Brudd i den vannrette serien	
	Desimaltegn	,

Forord

I november 2011 publiserte Statistisk sentralbyrå en hovedrevisjon av det norske nasjonalregnskapet. Forrige hovedrevisjon ble utført i 2006. Utgangspunktet for hovedrevisjonen var å innarbeide ny nærings- og produktklassifisering. Vi gikk over fra Standard for næringsgruppering 2002 (SN2002) til SN2007, samt at den internasjonale produktklassifikasjonen (CPA) ble endret i tråd med NACE 2007 (SN 2007). I tillegg ble kildegrunlaget og beregningsopplegget i nasjonalregnskapet gjennomgått systematisk. Alle løpende årlige og kvartalsvise tall fra nasjonalregnskapet er beregnet etter den nye næringsstandarden. Det er også publisert reviderte tall tilbake til 1970.

Neste hovedrevisjon planlegges i 2014. I den kommende revisjonen vil ny internasjonal nasjonalregnskapsstandard (System of National Accounts 2008 – 2008 SNA og European System of Accounts 2010 – ESA 2010) innføres. Beregningene som dokumenteres i dette notatet følger fortsatt 1993 SNA og ESA 1995.

Innføringen av den nye næringsklassifikasjonen har medført betydelig endringer i inndelingen av kulturell virksomhet, underholdning, fritidsaktiviteter og organisasjoner etter næring. Dette har blant annet medført ny produktfordeling, i tillegg til at det har muliggjort innføringen av nytt kildegrunnlag. I dette notatet tar vi for oss de markedsrettede og ikke-markedsrettede næringene som dekker nevnte aktiviteter, med en detaljert omtalte av hvert enkelt produkt som inngår i produksjonen.

Det blir utarbeidet en serie dokumentasjonsnotater som inneholder definisjoner, datakilder og beregningsmetoder for de ulike delene av nasjonalregnskapet.

Dokumentasjonen er ment å dekke flere typer formål:

- Detaljert beskrivelse av kildebruk og metode, fortrinnsvis ment som hjelpemiddel til saksbehandlere ved Seksjon for nasjonalregnskap (spesielt viktig ved skifte av saksbehandler)
- Dokumentasjon for spesielt interesserte utenfor seksjonen
- Mer populær dokumentasjon for ikke-eksperter
- Illustrerer effektene av hovedrevisjonen i 2011

Statistisk sentralbyrå, 22. august 2012

Hans Henrik Scheel

Sammendrag

Dette dokumentasjonsnotatet har til hensikt å vise en detaljert beskrivelse av produktene, kildene og metodene, samt resultatene av hovedrevisjonen 2011 for næringene som dekker kulturell virksomhet, underholdning, fritidsaktiviteter og organisasjoner. Dette gjelder totalt ni næringer, hvorav fem er markedsrettet og fire er ikke-markedsrettet. Produksjon, produktinnsats, lønnskostnader, investeringer samt prisindekser blir detaljert beskrevet for hver enkelt næring. I tillegg tar vi for oss eventuelle produksjonssubsidier- og skatter, anvendelse av produksjon og sysselsetting.

Bakgrunnen for hovedrevisjonen, som førte til publisering av nye tall i november 2011, har vært å innarbeide ny nærings- og produktklassifisering, hvor vi gikk fra SN2002 til SN2007. Den internasjonale produktklassifikasjonen (CPA) ble også endret i tråd med SN2007. Alle årlige og kvartalsvise tall har blitt beregnet etter den nye næringsstandarden og tallene har blitt revidert tilbake til 1970.

Næringene som dekker kulturell virksomhet, underholdning, fritidsaktiviteter og organisasjoner har vært gjenstand for omfattende reklassifiseringer som følge av den nye næringsstandarden. Videre har gjennomgangen av næringene medført at nye kilder og nytt beregningsopplegg har blitt innarbeidet. Revisjonene er i all hovedsak konsentrert rundt årene 2006-2007, mens for en av næringene, mer spesifikt Lotteri- og totalisatorspill, er tallene revidert tilbake til 2003.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
1. Innledning	6
2. Beregninger i nasjonalregnskapet	7
2.1. Verdisettene i nasjonalregnskapet	7
2.2. Metoder knyttet til hver næring	7
2.3. Produksjon	8
2.4. Produktinnsats	9
2.5. Lønnskostnader	9
2.6. Investeringer	10
2.7. Kapitalslit	10
2.8. Bruttoprodukt.....	10
3. Markedsrettede næringer	11
3.1. 23900 Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet.....	11
3.2. 23910 Bibliotek, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet	13
3.3. 23920 Lotteri- og totalisatorspill	14
3.4. 23930 Sports- og fritidsaktiviteter	17
3.5. 23940 Aktiviteter i medlemsorganisasjoner	20
4. Ikke-markedsrettede næringer	21
4.1. 26900 Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet.....	21
4.2. 26910 Bibliotek, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet	23
4.3. 26930 Sports- og fritidsaktiviteter	24
4.4. 26940 Aktiviteter i medlemsorganisasjoner	26
5. Anvendelse av produksjonen	28
6. Fastprisberegninger	28
7. Produksjonsskatter og -subsidier	29
7.1. Produktskatter og -subsidier.....	29
7.2. Næringskatter og -subsidier	29
8. Sysselsetting	30
9. Videre arbeid	31
Referanser	32
Vedlegg A. Beregning av produksjon basert på næringsoppgave	33
Vedlegg B. Beregning av produktinnsats basert på næringsoppgave	35
Vedlegg C. Beregning av lønnskostnader basert på næringsoppgave	39
Vedlegg D. Beregning av investeringer basert på næringsoppgave	40
Tabellregister	41

Forkortelser

BNP - Bruttonasjonalprodukt
 BoF - Bedrifts- og foretaksregisteret
 COICOP - Classification of Individual Consumption of Purpose
 COPNI - Classification of the Purposes of Non-Profit Institutions Serving Households
 CPA - Classification of Products by Activity
 ESA - European System of National and Regional Accounts
 KOSTRA – KOMmune-STat-RApportering
 KPI - Konsumprisindeks
 NACE - Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européenes
 SN – Standard for næringsgruppering
 SNA – System of National Accounts

1. Innledning

I dette notatet tar vi for å oss beregningsmetodene som benyttes for de ni næringene som dekker produksjonsaktivitet i privat regi, dvs. utenom offentlig forvaltning, av kulturell virksomhet, underholdning, fritidsaktiviteter og organisasjoner som inngår i det årlige nasjonalregnskapet. Aktivitetene består av fem markedsrettede næringer:

- 23900 Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet
- 23910 Bibliotek, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet
- 23920 Lotteri- og totalisatorspill
- 23930 Sports- og fritidsaktiviteter
- 23940 Aktiviteter i medlemsorganisasjoner

og fire ikke-markedsrettede næringer:

- 26900 Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet
- 26910 Bibliotek, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet
- 26930 Sports- og fritidsaktiviteter
- 26940 Aktiviteter i medlemsorganisasjoner

Behovet for dokumentasjon er todelt. For det første er det ønskelig å dokumentere næringsomklassifiseringen som følge av nasjonalregnskapets hovedrevisjon HR2011. I tillegg er det generelt viktig med dokumentasjon av beregningene både for markedsrettede og ikke-markedsrettede aktiviteter. Det henvises ellers til notatet *Dokumentasjon av satellitregnskapet for ideelle og frivillige organisasjoner*.

Nasjonalregnskapets hovedrevisjon HR2011 hadde som hovedformål å innføre ny næringsstandard (SN2007), i tillegg til at den internasjonale produktklassifiseringen (CPA) ble endret i tråd med NACE 2007 (SN 2007). Kultur, spill, sport og fritid og organisasjonsnæringene har vært gjenstand for betydelig omgruppering, og dette fordrer en klargjøring for brukerne. I tillegg har vi som ledd i hovedrevisjonen HR2011 valgt å innarbeide ny regnskapsinformasjon, blant annet for sports- og fritidsaktiviteter og drift av museer, arkiver etc., og tatt inndelingen av markedsrettet og ikke-markedsrettet produksjon nærmere i øyesyn.

Dette notatet dekker som sagt ni næringer, og da blant annet de markedsrettede og ikke-markedsrettede næringene innen SN2007 94 Aktiviteter i medlemsorganisasjoner. Denne næringsaktiviteten inngår egentlig i det større næringshovedområdet *S Annen tjenesteyting*, mens de resterende sju næringene inngår i næringshovedområde *R Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter*. Vi har på tross av dette valgt å omtale aktivitetene i medlemsorganisasjoner i konteksten av kultur og fritidsnæringene ettersom mange av organisasjonene som inngår i den ikke-markedsrettede næringen *26940 Aktiviteter i medlemsorganisasjoner* driver med aktivitet relatert til kultur og fritid.

Notatet er bygd opp som følger: I kapittel 2 tar vi for oss generelle trekk ved beregningsmetodene i nasjonalregnskapet, og hva som skiller markedsrettet fra ikke-markedsrettet produksjon. I kapittel 3 omtales de markedsrettede næringene som dekker nevnte aktiviteter, mens det fjerde kapitlet er dedikert de ikke-markedsrettede søsternæringene. I femte kapitlet beskrives anvendelse og sluttanvendelse av produksjonen, mens kapittel 6 tar for seg fastprisberegninger av de ulike produktene som inngår i næringene. I kapittel 7 ser vi på sysselsettingsbildet til nevnte næringer, og det siste kapitlet er viet utfordringer knyttet til næringsberegningene og mulig framtidige forbedringer.

2. Beregninger i nasjonalregnskapet

Nasjonalregnskapets næringsgruppering bygger på Norsk standard for næringsgruppering (SN2007), som igjen har sin kilde i den Europeiske Unions standard (NACE Rev.2), men som er tilpasset norske forhold.

De enkelte næringene tildeles en 5-sifret næringskode i nasjonalregnskapet. De to første sifrene indikerer type produsent, herunder produksjon til eget bruk (22), markedsrettet (23), statlig (24), kommunal (25) og ikke-markedsrettet produksjon (26). I dette notatet tar vi kun for oss markedsrettet og ikke-markedsrettet produksjon av næringsaktivitetene, mens for offentlig produksjon av enkelte av aktivitetene henvises det til et annet kommende notat. De tre siste sifrene i næringskoden samsvarer i stor grad med SN2007-kodene i næringsstandarden, og i dette notatet dekkes SN2007 90-94. Næringene kan videre aggregeres opp til næringshovedområder, og vi dekker her næringshovedområde *R Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter* og deler av *S Annen tjenesteyting*.

Videre deles næringsaktivitetene inn i produkter basert på EUs produktklassifisering CPA fra 2008. Produktgrupperingen foretas etter næring. Hvert produkt har en sekssifret produktkode, hvor de to første sifrene indikerer hvilken næring produktet er karakteristiske for. Eksempelvis indikerer produktkode **90xxxx** at dette produktet er karakteristisk for næring **2y900**, eller mer bestemt SN2007 90 ettersom ulike type produsenter har dette produktet som del av sin karakteristiske produksjon. De fleste næringer produserer både karakteristiske og ikke-karakteristiske produkter.

For hver enkelt næring beregnes produksjon, produktinnsats, lønnskostnader, kapitalslit og investeringer. Bruttoprodukt og driftsresultat i næringene kommer frem som saldposter.

2.1. Verdisettene i nasjonalregnskapet

I nasjonalregnskapet registreres produktene med ulike verdissett, avhengig av hvor i kretsløpet handelen foretas. Tabellen under gir en oversikt over de 10 forskjellige verdissettene som produktene kan verdsettes til og hvordan forholdet mellom disse er.

Tabell 1. Verdisettene i nasjonalregnskapet

Verdi	Verdibeskrivelse
10-verdi	Basisverdi
11-verdi	Produktskatter
12-verdi	Produktsubsidier (negativ)
13-verdi	Produsentverdi (10+11+12)
14-verdi	Avanse basisverdi
15-verdi	Produktskatt i varehandelsleddet
16-verdi	Produktsubsidier i varehandelsleddet (negativ)
17-verdi	Merverdiavgift
18-verdi	Investeringsavgift (utgått)
19-verdi	Kjøperverdi (13 +14+15+16+17+18)

Produsentverdien er den verdien produsentene selger produktene for, mens basisverdi avspeiler hva produsenten har igjen etter å ha betalt produktskatter og mottatt produktsubsidier. Kjøperverdien er det kjøperen betaler for produktene og følgelig også den verdien produktinnsatsen verdsettes til. I nasjonalregnskapet registreres produksjonen til basisverdi, mens produktinnsatsen og investeringene verdsettes til kjøperverdi.

2.2. Metoder knyttet til hver næring

Ettersom nasjonalregnskapsberegningene foretas på produktnivå innebærer det også at næringene beregnes hver for seg. Årlig strukturstatistikk fra andre seksjoner i SSB er i stor grad kilde til næringsberegningene i nasjonalregnskapet og dette innebærer at beregningene foretas med utgangspunkt i de funksjonelle enhetene.

Næringene som dekker aktivitetene kulturell virksomhet, underholdning, fritidsaktiviteter og organisasjoner er her i en særstilling i og med de ikke dekkes av strukturstatistikk. For enkelte av aktivitetene har man riktignok næringsoppgave 1 og 2, som strukturstatistikken i stor grad er basert på, og hvor vi også anser dette som dekkende. I de fleste tilfellene er dette derimot ikke tilfelle, og det kreves dermed alternative kilder og beregningsmetoder for å dekke disse næringsaktivitetene.

2.3. Produksjon

Produksjonsberegningene i nasjonalregnskapet gjøres som sagt næringsspesifikt. I følge SNA skal produksjonen omfatte de varer og tjenester som en næring gjør tilgjengelig for andre næringer og for sluttforbruk gjennom året, samt de varer og tjenester som produksjonsenheten holder tilbake i egen enhet for eget bruk eller til egne investeringer. Produksjonen er i nasjonalregnskapet med andre ord definert som verdien av varer og tjenester fra innenlandsk produksjonsaktivitet.

Produksjonen i en næring kan deles inn i karakteristisk og ikke-karakteristisk produksjon, hvor førstnevnte dekker produksjon som er typisk for den næringsgrupperingen. Kultur-næringene er i den særstillingen at nesten all produksjon defineres som karakteristisk. Dette er mer et resultat av kildegrunnet enn faktiske forhold. I næringene vi har detaljert regnskapsstatistikk på er det større innslag av ikke-karakteristisk produksjon.

Når det gjelder kriteriene for å skille mellom markedsrettede og ikke-markedsrettede næringer vises til drøftingen i Notat 7/2012 (*Offentlig forvaltning og avgrensning mot andre sektorer, Sektorinndeling på utvalgte områder*).

Finansieringskriteriet benyttes for å skille alle markedsrettede og ikke-markedsrettede produsenter, med ett unntak. Næringen 23940 *Aktiviteter i medlemsorganisasjoner*, se omtale i eget notat, er her i en særstilling. Denne næringen består av næringslivs- og arbeidsgiverorganisasjoner. Organisasjonenes virksomhet finansieres normalt ved bidrag eller kontingenter fra markedsrettede produserende enheter som får ivaretatt sine interesser gjennom disse organisasjonene. Kontingentene behandles i dette tilfellet som betalinger for tjenesteytelser, det vil si som omsetning, og ikke som overføringer slik det gjøres for arbeidstakerorganisasjoner som inngår i den ikke-markedsrettede næringen 26940 *Aktiviteter i medlemsorganisasjoner*.

Ikke-markedsrettet produksjonen tilbys enten fritt eller til priser som ikke er økonomiske signifikante. I mangel på priser bestemmes produksjonen konvensjonelt fra kostnadssiden, det vil si som sum av lønnskostnader, produktinnsats, kapitalslit og eventuelle netto produksjonsskatter.

Produksjon = Lønnskostnader + Produktinnsats + Kapitalslit + Produktskatter

Den konvensjonelle måten å beregne produksjonen på medfører at ikke-markedsrettet virksomhet per definisjon har et driftsresultat lik null.

Dette er en viktig forskjell fra markedsrettet produksjon, der produksjonen tilsvarer salgsinntektene og driftskostnadene, inklusive lønnskostnader, er lavere enn salgsinntektene, noe som genererer positivt driftsresultat.

Markedsrettet produksjon

Markedsrettet virksomhet beregnes med utgangspunkt i et bredt spekter av kilder, alt fra næringsoppgaver til ulike medlemstillindikatorer, avhengig av hva man finner som tilgjengelig og dekkende. Der regnskapsdata i form av innleverte næringsoppgaver foreligger er det nødvendig å skille mellom markedsrettede og ikke-markedsrettede enheter. Dette skillet er til dels basert på sektorkoder som rapportert i Bedrifts- og foretaksregistrert (BoF). Populasjonen av markedsrettede

enheter er avgrenset til å dekke enheter registrert med sektorkoder 680 *Selvstendige kommuneforetak*, 710 *Private foretak med begrenset ansvar (aksjeselskaper mv.)*, 717 *Private foretak med begrenset ansvar (aksjeselskap mv.)*, *utenlandskeid*, 760 *Personlige foretak mv.* og 790 *Personlig næringsdrivende*, mens ikke-markedsrettet virksomhet dekker kun enheter med sektorkode 770 *Private, ikke-forretningsmessige konsument orienterte institusjoner*. I tillegg har man tatt høyde for eventuelle andre opplysninger som setter spørsmålsteget ved sektorklassifiseringen.

Beregningene som gjøres med utgangspunkt i næringsoppgave 1 og 2 foretas ved hjelp av en oppskrift for beregninger av de økonomiske størrelsene som inngår i realregnskapet. Se Vedlegg A for beskrivelse av produksjonsberegninger.

Ikke-markedsrettet produksjon

Kildegrunnlaget til beregningene av ikke-markedsrettet produksjon er variert. I de tilfeller der det ikke finnes kostnadsdata og vi må beregne produksjonen fra inntektssiden, vil vi som oftest anta at inntekter er lik kostnader. Å bruke inntektene som mål på produksjonskostnadene, er en opplagt feilkilde. Inntektene kan variere mer eller mindre enn produksjonen, og deler av inntektene vil trolig være knyttet opp mot investeringsprosjekter og lignende. På grunn av manglende eller til dels usikre datakilder er det med andre ord stor usikkerhet knyttet til beregningene av produksjon, produktinnsats, lønnskostnader og investeringer for de ikke-markedsrettede næringene.

En av inntektskildene er offentlige overføringer. Manglende datagrunnlag fordrer bruk av slik motsektorinformasjon. Og da er utgangspunktet at kostnadene må være minst like høye som overføringene fra det offentlig og at offentlige overføringer dermed må tolkes som et nedre tak for produksjonen. Offentlig overføringer står ofte for en betydelig del av inntektene til enkelte aktiviteter som her dekkes, så anser vi dette som en god indikator til å beregne produksjonsnivået til enkelte næringer.

Se dokumentasjonsnotatet *Dokumentasjon av Satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner* for en alternativ inndeling av de ikke-markedsrettede næringenes aktiviteter.

2.4. Produktinnsats

Produktinnsats i nasjonalregnskapssammenheng defineres som verdien av anvendte varer og -tjenester i produksjonsvirksomheten, unntatt kapitalslitet som er depresiering av realkapitalen.

I de tilfeller der regnskapsdata foreligger benytter vi dette og tar utgangspunkt i nevnte mal for å beregne produktinnsatsen. Se Vedlegg B for mer detaljer.

2.5. Lønnskostnader

Lønnskostnader i nasjonalregnskapet defineres som sum lønn, arbeidsgiversavgift og trygde- og pensjonspremier. Lønn består av kontantlønn og naturallønn, hvor kontantlønn dekker lønnsutbetalinger, overtidsgodtgjørelser og lønn under sykdom og fødselspermisjon betalt av arbeidsgiver. Naturallønn omfatter varer og tjenester, eller andre fordeler, som stilles til rådighet gratis eller til redusert pris for lønnstakere og som kan benyttes til eget bruk. Eksempler på sistnevnte er tilgang på bil.

Kilder i nasjonalregnskapet for lønns- og sysselsettingsberegninger¹ er data for årslønn, naturallønn, overtidsgodtgjørelse og overtidsrater per heltidsekivalent fra Seksjon for inntekts- og lønnsstatistikk, strukturparametre i sysselsetting samt

¹ Se kapittel 8 for omtale av sysselsettingsberegningene.

statistikk over sykefravær og fødselspermisjoner levert av Seksjon for arbeidsmarkedsstatistikk i tillegg til flere kilder for lønnskostnader og lønnssummer, i hovedsak strukturstatistikk for markedsrettet virksomhet.

Lønnskostnader, lønn, arbeidsgiveravgift og pensjonskostnader settes likt med nivået fra kilde/strukturstatistikken. I beregningene følger vi det prinsipp at lønnskostnadene ikke skal avvike fra strukturstatistikkenes tall med unntak av enkelte definisjonsmessige forskjeller², men det åpnes for omfordeling mellom lønn og pensjonskostnader hvis sysselsettingsbildet blir urimelig. Strukturstatistikken inneholder også tall for ansatte og eiere og i en del tilfeller vil disse størrelser (og summen av dem) avvike fra lønnstakere og selvstendige i nasjonalregnskapet. Skulle vekstsvikket være stort vil det bli foretatt en vurdering av kildene.

Det finnes ikke strukturstatistikk for de omtalte næringene, men næringsoppgavene er kilde til strukturstatistikk og der dette foreligger og ansees for å være av god kvalitet har vi benyttet dette. Vi beregner da lønnskostnadene med utgangspunkt i nevnte mal, se Vedlegg C for mer detaljer.

Fra og med hovedrevisjonen 2011 inngår vekst i årslønn, påløpt i publiserte tall fra nasjonalregnskapet. Årslønn³ erstatter det tidligere publiserte begrepet lønn per normalårsverk.

2.6. Investeringer

Investeringer i nasjonalregnskapet defineres som verdien av anskaffet ny og brukt fast realkapital fratrukket verdien av salg av eksisterende fast realkapital. Fast realkapital omfatter både materiell realkapital (anlegg, transportmidler, maskiner etc.) og immateriell realkapital (EDB-programvare, originalverk innen kunst etc.).

I de tilfeller der regnskapsdata foreligger benytter vi dette og tar utgangspunkt i nevnte mal for å beregne produktinnsatsen. Se Vedlegg D for mer detaljer.

2.7. Kapitalslit

Kapitalslitet beregnes for alle næringer som inngår i nasjonalregnskapet. Kapitalberegningene gjøres i modellen "BERKAP". Geometriske avskrivninger ligger til grunn, i tillegg til fastsatt levetid for de enkelte investeringsartene som inngår.

De ikke-markedsrettede næringene er her i en særstilling, ettersom produksjonen beregnes fra kostnadssiden. Følgelig er også kapitalslitet en del av beregningsgrunnlaget for produksjon.

2.8. Bruttoprodukt

Bruttoproduktet er definert som produksjon minus produktinnsats. For de ikke-markedsrettede organisasjonene betyr det at bruttoproduktet er lik summen av lønnskostnader, kapitalslit og eventuelle avgifter betalt til det offentlige.

² Nasjonalregnskapets lønnskostnader avviker fra næringsstatistikken fordi den inkluderer 50 pst. av diett- og bilgodtgjørelse mv. som naturallønn, samt 50 pst. av NO-post 5300 (annen oppgavepliktig godtgjørelse), som inngår som produktinnsats i næringsstatistikken.

³ Årslønn, påløpt i nasjonalregnskapet: lønnen en lønnstaker normalt vil motta i løpet av kalenderåret dersom vedkommende jobber full tid, ikke har fravær og ikke jobber overtid.

3. Markedsrettede næringer

De markedsrettede næringene som dekker aktivitetene kultur, spill, sport og fritid og organisasjoner består av fem stykker.

3.1. 23900 Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet

Enhetene innen markedsrettede næringen 23900 *Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet* driver med, som navnet tilsier, markedsrettet kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet. Næringen dekker SN2007 90.03 Selvstendig kunstnerisk virksomhet, og aktivitetene omfatter blant annet selvstendige kunstnere, som billedhoggere, malere, tegnere, gravører; forfattere innen alle grener; freelancejournalister og restaurering av kunstverk.

Næringen produserer produktene

- 900310 Selvstendig kunstnerisk virksomhet
- 900390 Originale kunstverk
- 000386 Egne investeringsarbeider, immaterielle eiendeler

Tabell 3 viser hovedtall for næringen for årene 2008 og 2009, hvor sistnevnte er det siste året det foreligger endelig nasjonalregnskapstall for.

Tabell 2. Hovedtall for næring 23900 Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet. 2008-2009. Millioner kr. Løpende priser

	Produksjon	Produktinnsats	Bruttoprodukt	Lønnskostnader	Investeringer
År 2008	6 146	1 387	4 759	1 168	460
År 2009	6 453	1 459	4 994	1 226	504

Kilder

- Den norske foreleggerforening, total omsetning av bøker, <http://www.forleggerforeningen.no/nor/bransjestatistikk>
- Statsregnskap, Kunstnerstipend, kapittel 321.73 og 74.
- TONO, overførte summer til norske rettighetshavere
- Gramo-statistikken, totalt utbetalte vederlag til norske utøvere

Produksjonsberegninger

Næringen antas å kun produsere to karakteristiske produkter, 900310 *Selvstendig kunstnerisk virksomhet* og 900390 *Originale kunstverk*, og ett ikke-karakteristisk produkt, 000386 *Egne investeringsarbeider, immaterielle eiendeler*.

900310 Selvstendig kunstnerisk virksomhet

Produktet 900310 *Selvstendig kunstnerisk virksomhet* omfatter virksomhet til forfattere, komponister, og andre utøvende kunstnere. For årene frem til og med 1991 fantes det tall i industristatistikken som kunne benyttes til å anslå hvor store honorarer forfatterne mottok fra forlagene. Honorarene betraktes her som produktinnsats i industrien. Etersom industristatistikken sluttet å lage denne statistikken ble man fra og med 1992 nødt til å benytte en alternativ kilde. Forfatterne lever i stor grad på royalties, og ettersom dette avhenger av salg ansees veksten i omsetning av norske bøker (tall fra Den norske forleggerforeningen) for å være en god indikator til å videreutvikle produksjonen av dette produktet.

900390 Originale kunstverk

Produktet 900390 *Originale kunstverk* dekker aktiviteten til malere, grafikere, billedhoggere etc. Heller ikke her finnes det økonomisk statistikk på området. For året 1988 ble produksjonen anslått til 1 500 millioner. Anslaget var basert på det faktum at vi vet det omsettes for store beløp, men at vi ikke har tall for nivået. Med andre ord ble nivået satt basert på en stor grad av skjønn. Dette nivået er deretter videreutviklet med veksten i utdeling av kunstnerstipend og garantiinntekter, som

rapportert i Statsregnskapet under Kulturdepartementets kapittel 321, post 73 og 74.

Statlig stipendordninger er ansett å være en god indikator ettersom kunstnere i stor grad er avhengig av disse stipendordningene. En rapport av Heian et al. (2008) viser at garantiinntektene og arbeidsstipend stod for over 30 prosent av organiserte billedkunstneres inntekter i 2006, og nærmere 27 prosent for organiserte kunsthåndverkere. Uorganiserte kunstnere er i større grad mottakere av statlig stipendtildelinger.

000386 Egne investeringsarbeider, immaterielle eiendeler

Dette produktet er nytt fra og med 2007. Produktet dekker musikkinnntjening til komponister og musikere fra radiospilling, konserter osv., som utbetales gjennom organisasjonene TONO og Gramo.

Produksjonsnivået anslås å tilsvare vederlagsutbetalinger fra Gramo og TONO til norske artister. All produksjon av produktet finner en motpost på investeringsarten *008769 Litterære og kunstneriske originalverk, egne investeringsarbeider*. Med andre ord føres tilsvarende beløp på investering som på produksjon.

Kostnadsberegninger

Lønnskostnader

Lønnskostnader som andel av produksjon er satt til 19 prosent for næringen totalt sett, dette basert på en stor grad av skjønn.

Flere momenter indikerer derimot at denne andelen kan være for høy og at man bør vurdere dette til neste hovedrevisjon, eventuelt neste publisering. Lønnskostnadene til kunstnerne som inngår i næringen er vanskelig å måle ettersom en stor andel er selvstendig næringsdrivende, ikke lønnstakere. I 2006 var eksempelvis henholdsvis 68 og 69 prosent av alle organiserte billedkunstnere og kunsthåndverkere registrert som selvstendig næringsdrivende (Heian et al. 2008). Dersom man tar utgangspunkt i næringsoppgaver til billedkunstnere ville dette gitt en lønnskostnadsandel av total produksjon på 1 prosent. Denne andelen er derimot ikke gjeldende for næringen som helhet, ettersom næringen *23900 Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet* også omfatter en rekke andre kunstnere, blant annet forfattere og komponister. Disse antas at ha et lønnskostnadsnivå som utgjør en betydelig høyere andel av produksjonen. Et uttrekk av næringsoppgave 1 og 2 for enheter registrert med SN2007 90 og sektorkode 710, 717, 760 og 790 indikerer at lønnskostnadene tilsvarende rundt 13-14 prosent av produksjon for årene 2008 og 2009. Denne andelen ligger nærmere opp mot andelen på 19 prosent, men det er fortsatt grunn til å revurdere om dette er for høyt.

Produktinnsats

Produktinnsatsen er antatt å tilsvare 22 prosent av produksjonen. Også denne andelen er satt basert på en stor grad av skjønn. Samme uttrekk av næringsoppgave 1 og 2 indikerer at denne andelen er for lav og heller burde bør oppjusteres til rundt 35 prosent. For billedkunstnere er enda høyere, på nærmere 70 prosent, men dette er som sagt ikke representativt for næringen som helhet. Andelen bør revurderes fortløpende etter hvert som andre kilder blir tilgjengelig.

Kapitalslit

Kapitalslitet blir beregnet i nasjonalregnskapets kapitalslitsmodell (BERKAP).

Investeringer

Investeringene fordeles på seks investeringsarter. Investeringene i *008768 Litterære og kunstneriske originalverk, egne investeringsarbeider* tilsvarende per definisjon produksjonen av produkt *000386 Egne investeringsarbeider, immaterielle eiendeler*. Investeringene utover dette er antatt å tilsvare fem prosent av produksjonen av produktene *900310 Selvstendig kunstnerisk virksomhet* og

900390 *Originale kunstverk*. Disse investeringene er skjønnsmessig fordelt utover følgende investeringsarter..

Revisjoner 2002-2007

Næringens aktiviteter har vært gjenstand for en omfattende omgruppering. Den markedsrettede næringen 23900 *Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet* tilsvarer deler av gamle næring 23921 *Private, markedsrettede kultur- og underholdningstjenester*, mer bestemt produktene 923110 *Kunstverk, antikviteter og samlegjenstander ellers* og 923121 *Selvstendig arbeidende forfattere*. Det er ikke foretatt noen revisjoner av produksjonen og kostnadskomponentene utover innføringen av produkt 000386 *Egne investeringsarbeidere immaterielle eiendeler*.

3.2. 23910 Bibliotek, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet

Næringen omfatter SN2007 91.01 drift av biblioteker og arkiver, 91.02 museer, 91.03 historiske steder og bygninger og lignende severdigheter og 91.04 og botaniske og zoologiske hager og naturreservater.

Tidligere var det antatt at aktivitetene innen denne SN2007-grupperingen kun omfattet ikke-markedsrettet virksomhet, at all aktivitet inngikk i den ikke-markedsrettede søsternæringen. Som del av nasjonalregnskapets hovedrevisjon HR2011 har vi valgt å innarbeide informasjon hentet fra næringsoppgave 2 for å dekke den markedsrettede aktiviteten fra og med år 2007. Et fåtalls enheter leverer næringsoppgave 1 men vi har foreløpig valgt å utelukke disse ettersom vi ikke har lite kjennskap til populasjonsdekningen. Beregningene er foretatt med utgangspunkt i malen for bruk av strukturstatistikk utarbeidet av nasjonalregnskapet. For en mer detaljert beskrivelse, se vedlegg A-D.

Næringen produserer produktet

- 910000 Drift av biblioteker, museer o.a. kulturvirksomhet

Tabell 3. Hovedtall for næring 23910 Bibliotek, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet. 2008-2009. Millioner kr. Løpende priser

	Produksjon	Produktinnsats	Bruttoprodukt	Lønnskostnader	Investeringer
Ar 2008	351	209	142	210	83
Ar 2009	372	188	184	193	112

Kilder

- Næringsoppgave 2 – Aksjeselskap og andre foretak som utarbeider årsregnskap etter regnskapsloven eller IFRS.

Produksjonsberegninger

910000 Drift av biblioteker, museer o.a. kulturvirksomhet

Produksjonen fastsettes med utgangspunkt i innleverte næringsoppgave 2. Kun enheter med registrert med SN2007 91 og sektorkode 710 *Private foretak med begrenset ansvar (aksjeselskaper mv.)* eller 717 *Private foretak med begrenset ansvar (aksjeselskap mv.)*, *utenlandsk eid* er inkludert i beregningene. Produksjonen er verdsatt til 372 millioner i 2009. Her inngår produksjon av ovennevnte produkt, i tillegg til ikke-karakteristiske produkter. Antakelsen om at disse inngår i næringens produksjon er basert på rapporteringer i næringsoppgaven, se vedlegg A for mer detaljer.

Kostnadsberegninger

Lønnskostnader

Lønnskostnader er fastsatt basert på hva enhetene har oppgitt i næringsoppgavene, og malen for bruk av strukturstatistikk. Se vedlegg C for detaljer.

Produktinnsats

Lønnskostnader er fastsatt basert på hva enhetene har oppgitt i næringsoppgave og malen for bruk av strukturstatistikk. Produkter som inngår i produktinnsatsen er valgt basert på hva postene i næringsoppgavene samsvarer med, i tillegg til bruk av skjønn. Se vedlegg B for detaljer.

Kapitalslit

Kapitalslitet blir beregnet i nasjonalregnskapets kapitalslitsmodell (BERKAP).

Investeringer

Investeringsnivået og fordelingen på investeringsartene er fastsatt på bakgrunn av informasjon hentet fra næringsoppgavene. Se vedlegg D for detaljer.

Revisjoner 2002-2007

Denne næringen er ny fra og med hovedrevisjonen HR2011. Tidligere antok man at bibliotek, arkiver, museer etc. kun drev ikke-markedsrettet. Undersøkelser av innlevert næringsoppgaver og populasjonen i BoF indikerte at det var behov for en egen markedsrettet næring for å fange opp disse enhetenes aktiviteter. Informasjon fra næringsoppgavene er innarbeidet fra og med 2007.

3.3. 23920 Lotteri- og totalisatorspill

Næringen omfatter all lotteri og annen spillvirksomhet og dekker således SN2007 92. Som ledd i hovedrevisjonen HR2011 har man valgt å revidere de ulike kostnadskomponentene som følge av ny kildegjennomgang.

Næringen produserer produktene

- 920000 Lotteri- og totalisatorspill.
- 829900 Annen forretningsmessig tjenesteyting ikke nevnt annet sted

Kilder

- *Norske pengespel*, en årlig publikasjon utgitt av Lotteri- og stiftelsestilsynet
- Årsmeldinger til Norsk Tipping AS og Norsk Rikstoto

Tabell 4. Hovedtall for næring 23920 Lotteri- og totalisatorspill. 2008-2009. Millioner kr. Løpende priser

	Produksjon	Produktinnsats	Bruttoprodukt	Lønnskostnader	Investeringer
År 2008	5 740	3 570	2 170	484	-43
År 2009	5 649	3 766	1 883	559	386

Produksjonsberegninger

De institusjonelle rammene rundt denne næringen setter naturlige begrensninger for kildebruken til årsmeldingene til Norsk Tipping AS og Norsk Rikstoto, i tillegg til publikasjonen *Norske pengespel*.

920000 Lotteri- og totalisatorspill

Produksjon i næringen domineres av aktørene Norsk Tipping AS og Norsk Rikstoto. Produksjonen defineres her som netto omsetning, og hvor netto omsetningen tilsvare omsetning fratrukket gevinst og premieutbetalinger. Aktørenes netto omsetning stammer fra Norsk Tipping sine spill, deriblant Lotto og Oddsen, mens Norsk Rikstoto står for galopp- og travbanene. Produksjonen i næringen består med andre ord hovedsakelig av spilleinntekter fratrukket utbetalt gevinst/premie.

I tillegg kommer netto omsetning fra bingo, landslotteri, lokale/regionale spill og spill på norske skip (nytt fra og med 2009), som rapportert i den årlige publikasjonen *Norske pengespel*.

829900 Annen forretningsmessig tjenesteyting ikke nevnt annet sted

I årsmeldingene til Norsk Tipping AS og Norsk Rikstoto ser man at selskapene også har andre driftsinntekter. Disse inngikk tidligere ikke i produksjonsberegningene for næringen, men inkluderes fra og med hovedrevisjonen HR2011. Revisjonene føres tilbake til og med 2006.

Norsk Rikstotos øvrig inntekter består av bongavgift, programsalg og andre øvrige inntekter. De øvrige inntektene til Norsk Tipping AS består av salg spillerkort, overføring fra fond, diverse inntekter og operatørgodtgjørelse for Stiftelsen Helse og Rehabilitering. Sistnevnte er penger Norsk Tipping får fra Helse og Rehabilitering for å drive spillet Extra. Det er mulig at for eksempel overføringer fra fond ikke bør tas med (finansiell overføring), og at salg av spillerkort burde inkluderes i den karakteristiske produksjonen. Vi vet heller ikke hva posten diverse inntekter inneholder. For å gjøre det enkelt velger vi å legge sum andre inntekter på produkt 829900 *Annen forretningsmessig tjenesteyting ikke nevnt annet sted*.

Kostnadsberegninger**Lønnskostnader**

Lønnskostnadene beregnes med utgangspunkt i rapporterte lønnskostnader i årsmeldingene til Norsk Tipping og Norsk Rikstoto. For de delene av produksjonen hvor det ikke foreligger slike opplysninger (andre spill og lotterier) anslås lønnskostnadene som andel av omsetningen etter skjønn.

Produktinnsats

Produktinnsatsen beregnes med utgangspunkt i rapporterte driftskostnader i årsmeldingene til Norsk Tipping og Norsk Rikstoto. For de delene av produksjonen hvor det ikke foreligger slike opplysninger (andre spill og lotterier) anslås produktinnsatsen som andel av omsetningen etter skjønn.

Kapitalslit

Kapitalslitet blir beregnet i nasjonalregnskapets kapitalslitsmodell (BERKAP).

Investeringer

Investeringsnivå og produktfordeling er bestemt med utgangspunkt i årsregnskapene til Norsk Tipping og Norsk Rikstoto, hvor det tas utgangspunkt i postene for tilgang og avgang av driftsmidler.

Produktskatt

Produktet 920000 er pålagt en produktskatt, se kapittel 7 for detaljer.

Revisjoner 2003-2007

Næring 23920 *Lotteri og totalisatorspill* tilsvarer gamle næring 23927 *Lotteri, tipping og totalisatorspill* som hadde produksjonen fordelt utover fem produkter. Nye produkt 920000 er et aggregat av fire av disse; 927111 *Tipping og måltips*, 927112 *Lotto*, 927113 *Rikstoto og andre totalisatorspill* og 927114 *Andre spill og lotterier (inkl. flax og pengelotteriet)*. Det siste produktet 748400 *Forretningsmessig tjenesteyting ellers (bl.a. lisenser, patenter)* tilsvarer nye 829900 *Annen forretningsmessig tjenesteyting ikke nevnt annet sted*. Revisjonene som beskrives under er gjort for årene 2003-2007 og har i all hovedsak ført til en nedjustering av bruttoproduktet som følge av økt produktinnsats.

Lønnskostnader

Tidligere ble lønnskostnadene i næringen beregnet ved å bruke vekstraten for driftskostnader fra årsmeldingene til Norsk Tipping og Norsk Rikstoto, og utvikle nivået med denne. Nivået viste seg å samsvare relativt godt med det årsmeldingene viste for de samme årgangene. Alternative kilder støtter også opp om lønnskostnadsnivået. I rapporten *Norske pengespel i ei digital framtid* (2001), som ble utarbeidet av en ekspertgruppe nedsatt av Kulturdepartementet, har man beregnet hvor stor andel av netto omsetning lønnskostnadene utgjør. Dette er gjort

både for statlige og private spill. Tabellen vist i figuren under er hentet fra rapporten Norske pengespill i ei digital framtid, s.31.

Tabell 5. Netto omsetning til lotteri- og totalisatorspill, hentet fra Norske pengespill i ei digital framtid (2001)

Netto omsetning til fordeling på administrative kostnader og formål
Administrative kostnader sin del av netto omsetning

År 2000	Netto omsetning	Adm. kost. totalt i kroner	Adm. kost. totalt i kroner	derav operatør/entreprenør	derav kommisjonær lokalinnhavar	derav andre/ufordelte kostnader*
Norsk Tipping	3 625 mill	1 216 mill	34 %	18 %	16 %	
Norsk Rikstoto	872 mill	396 mill	45 %	17 %	19 %	10 %
Sum statlege spel	4 498 mill	1 613 mill	36 %	17 %	16 %	2 %
Extra – stift. Helse og Rehab.	358 mill	112 mill	31 %	16 %	15 %	
Automater	2 307 mill	1 494 mill	65 %	43 %	20 %	1,5 %
Landslotteri	432 mill	290 mill	67 %	→	→	67 %
Bingo med entreprenør	350 mill	271 mill	78 %	78 %		
Bingo utan entreprenør	120 mill	53 mill	44 %			44 %
Sum private spel (ekskl. lok./regionale lotteri)	3 566 mill	2 221 mill	62 %	37 %	15 %	11 %
Sum alle spel (ekskl. lok./regionale lotteri)	8 064 mill	3 834 mill	48%	26%	16%	6%

*) Andre kostnader som ikkje er fordelt:

For Rikstoto *avgift til staten* (90 millionar kroner) og for automatane *avvik* (estimert til 35 millionar). For landslotteri *andre kostnader enn gevinst* (290 millionar) og for bingo utan entreprenør *andre kostnader enn gevinst* (estimert til 53 millionar).

Administrative kostnader har følgende omtale i rapporten (2001, s. 30):

"Dette er kostnad som ikkje er gevinst, men elles alt som blir trekt frå før fordeling til den gode sak. Her ligg m.a. honorar til operatør og kommisjonær, entreprenør og lokalinnhavar etc."

Dersom en går ut fra at de administrative kostnadene omfatter både produktinnsats og lønnskostnader i NR, viser tallene for 2007 at de administrative kostnadene for statlige spill (Norsk Tipping og Norsk Rikstoto) inkludert Extra, utgjør 35,4 prosent av netto omsetning. Dette samsvarer godt med tallene for 2000 fra rapporten i figuren over: $(1613+112)/(4498+358) = 35,5$ prosent av netto omsetning.

Som tabellen over viser, har private pengespill jevnt over en høyere andel administrative kostnader. Dersom man bruker andelene for administrasjonskostnader fra rapporten til å anslå produktinnsats og lønnskostnader for de private spillene, vil produktinnsatsen øke med 2 075 millioner, og lønnskostnadene med 109 millioner i 2007. Da antas det at lønnskostnadene utgjør 14 prosent, og produktinnsatsen 86 prosent av kostnadene.

For å få enda et holdepunkt for tallene, ble innleverte næringsoppgaver for enheter med SN2007 92 i 2007 sjekket. Sum lønnskostnader og produktinnsats for næringen 920 utgjorde der 1,9 milliarder (uten Norsk Tipping og Risktoto). Vi velger derfor å oppjustere produktinnsatsen og lønnskostnadene i næringen med andelene fra rapporten. Fordi de administrative kostnaders andel er såpass høy, blir revisjonen enda større for 2006 og årene bakover. Det skyldes at automatene var i full drift, og de stod for den største netto omsetningen i næringen.

Produktinnsats

Tidligere ble produktinnsatsen i næringen beregnet ved å bruke vekstraten for driftskostnader fra årsmeldingene til Norsk Tipping og Norsk Rikstoto til å videreutvikle nivået. Som ledd i hovedrevisjonen HR2011 har vi valgt å innarbeide informasjon fra årsmeldingene, og dette medførte en oppjustering av produktinnsatsen, ettersom produktinnsatsen i næringen før hovedrevisjonen var lavere enn det som fremkom fra årsmeldingene til Norsk Tipping AS og Norsk Rikstoto. I 2007 viser regnskapstallene at driftskostnadene beløp seg til 1 785 millioner, mens nivået på produktinnsatsen i NR er 1 578 millioner (uten FISIM). Da har det ikke blitt tatt høyde for produktinnsatsen for andre spill og lotterier. Se ellers bakgrunn for oppjustering av produktinnsatsen under omtale av rapporten *Norske pengespel i ei digital framtid* over.

3.4. 23930 Sports- og fritidsaktiviteter

Den markedsrettede næringen 23930 *Sports- og fritidsaktiviteter* dekker hele SN2007 93, og omfatter således et bredt spekter av aktiviteter som drift av golfbaner, skianlegg, den markedsrettede virksomheten til sportsklubber, treningssentre, og fiske- og jaktturner etc.

Næringen har vært gjenstand for en omfattende revisjon som ledd i hovedrevisjonen HR2011. Noen av de nye produktene tilsvarende gamle produkter som var spredd utover flere næringer og som nå er omorganisert som følge av hovedrevisjonen. I tillegg har vi innført nytt kildegrunnlag. Før hovedrevisjonen HR2011 ble produksjonen beregnet blant annet basert på informasjon om drift av andre anlegg og utleie av reklameplass, og som ble videreutviklet med en vekstrate hentet fra Forbruksundersøkelsen, mer bestemt veksten i utgifter til sports- og fritidstjeneste (varegruppenivå 0941). Som del av HR2011 har vi valgt å innarbeide informasjon hentet fra næringsoppgave 1 og næringsoppgave 2. Vi bruker malen utarbeidet av nasjonalregnskapet for bruk av strukturstatistikk til å foreta beregningene, se vedlegg A-D for detaljer.

Næringen produserer produktene

- 931100 Drift av idrettsanlegg
- 931200 Idrettslag- og klubber
- 931300 Treningssentre
- 931900 Andre sportsaktiviteter
- 932100 Drift av fornøyles- og temaparker
- 932900 Andre fritidsaktiviteter

Tabell 6. Hovedtall for næring 23930 Sports- og fritidsaktiviteter. 2008-2009. Millioner kr. Løpende priser

	Produksjon	Produktinnsats	Bruttoprodukt	Lønnskostnader	Investeringer
År 2008	7 789	4 343	3 446	2 444	993
År 2009	8 238	5 193	3 045	2 612	955

Kilder

- Næringsoppgave 1 – Selvstendig næringsdrivende for enheter registrert med 93
- Næringsoppgave 2 - Aksjeselskap og andre foretak som utarbeider årsregnskap etter regnskapsloven eller IFRS, for enheter registrert med SN2007 93, og sektorkode 680 *Selvstendige kommunale foretak*, 710 *Private foretak med begrenset ansvar (aksjeselskaper mv.)*, 717 *Private foretak med begrenset ansvar (aksjeselskaper mv.)*, *utenlandsk eide*, 760 *Personlige foretak mv.* eller 790 *Personlig næringsdrivende*

Produksjonsberegninger

Produksjonen av alle produktene beregnes med utgangspunkt i næringsoppgave 1 og 2 for enheter registrert med næringskode SN2007 93, og nevnte sektorkoder.

931100 Drift av idrettsanlegg

Produksjonen er bestemt med utgangspunkt i innleverte næringsoppgave 1 og 2 innen SN2007 93.11. Produktet dekker som navnet tilsier drift av idrettsanlegg, og domineres i stor grad av skisentre, etterfulgt av bowlingbaner og taubaner/heis. I form av produksjonsbidrag til næringen totalt sett er dette det nest største produktet.

931200 Idrettslag- og klubber

Produksjonen er bestemt med utgangspunkt i innleverte næringsoppgave 1 og 2 innen SN2007 93.12. Fotballklubber dekker meste parten av produksjonen, og også populasjonen, etterfulgt av golfbaner. Ser man på den karakteristiske produksjonen i næringen er produksjonsbidrag lite, produktet er kun større enn produktet *932100 Drift av fornøyleses- og temaparker*.

931300 Treningsentre

Produksjonen er bestemt med utgangspunkt i innleverte næringsoppgave 1 og 2 innen SN2007 93.13. Det produserer klart mest av dette produktet i denne næringen. Populasjonen dekker et større antall enheter, men hvor et fåtalls enheter bidrar betydelig til total produksjonen. To av de største enhetene er SATS Norge AS og Elixia Nordic AS.

931900 Andre sportsaktiviteter

Produksjonen er bestemt med utgangspunkt i innleverte næringsoppgave 1 og 2 innen SN2007 93.19. I form av bidrag til karakteristisk produksjon er dette det tredje største produktet, og produksjonen dekker et bredt spekter av aktiviteter, slik produktnavnet tilsier. Skisentrene og fotballklubbene er en gjenganger her også, i tillegg til marinaer, sportssentre og treningsentre. Populasjonen dekker derimot også mindre produksjonsaktivitet fra enheter som ridesentre og innen motorsport.

932100 Drift av fornøyleses- og temaparker

Produksjonen er bestemt med utgangspunkt i innleverte næringsoppgave 1 og 2 innen SN2007 93.21. Produktet dekker familieparker, badeland etc., og er det produktet det produserer minst av innen den markedsrettede næringen *23930 Sports- og fritidsaktiviteter*.

932900 Andre fritidsaktiviteter

Produksjonen er bestemt med utgangspunkt i innleverte næringsoppgave 1 og 2 innen SN2007 93.29. Produktet dekker et bredt spekter av aktiviteter, men populasjonen er forholdsvis liten. Dette reflekteres også i produksjonsnivået som er relativt lavt.

I tillegg til de seks ovennevnte produktene som er karakteristiske for næringen bedriver enhetene registrert med SN2007 93 annen ikke-karakteristisk produksjonsaktivitet. Denne produksjonen er fordelt på andre produkter, men inngår fortsatt som en del av næringens produksjon. Se vedlegg A for mer detaljer.

Kostnadsberegninger

Lønnskostnader

Lønnskostnader beregnes med utgangspunkt i malen for bruk av strukturstatistikk i nasjonalregnskapet. Se vedlegg C for detaljer. I 2009 tilsvarer det rundt 30 prosent av produksjonen.

Produktinnsats

Produktinnsats beregnes med utgangspunkt i malen for bruk av strukturstatistikk i nasjonalregnskapet. Se vedlegg B for detaljer. I 2009 tilsvarer det i underkant av 60 prosent av produksjonen.

Kapitalslit

Kapitalslitet blir beregnet i nasjonalregnskapets kapitalslitsmodell (BERKAP).

Investeringer

Investeringsnivå og investeringsarter er fastsatt på bakgrunn av det enhetene har innrapportert i næringsoppgave 1 og 2, og fordelt med stor grad av skjønn. Se vedlegg D for detaljer.

Revisjoner 2003-2007

Som nevnt har næringen vært gjenstand for en omfattende omorganisering og revisjon, hvor næringsoppgaver er innført som kildegrunnlag fra og med 2007.

Flere av produktene tilsvarer produkter som inngikk i tidligere 23926 *Private, markedsrettede kultur- underholdningstjenester*. Denne næringen besto av tre produkter: 926001 *Sport og idrett, turistrelatert* som dekket drift av skiheiser, 926002 *Sport og idrett, ellers* som dekket drift av marinaer, rideklubber, anlegg etc., og det ikke-karakteristiske produktet 744010 *Utleie av reklameplass*. Produktene ble utviklet med blant annet tall hentet fra Forbruksundersøkelsen og Norske skiheisers forening.

Treningssentrene inngikk tidligere i gamle næring 23930 *Annen personlig tjenesteyting*, mer bestemt produkt 930400 *Helsestudio mv*. Som følge av endringer i næringsstandarder er dette nå kun treningsentrene som inngår i 23930 *Sports- og fritidsaktiviteter*, mens annen kroppspleierelatert virksomhet er flyttet til 23960 *Annen personlig tjenesteyting*. I sistnevnte inngår eksempelvis helsesenter, solarier, massasjeklinikker etc.

Det nye produktet 932100 *Drift av fornøyles- og temaparker* tilsvarer i stor grad gamle produkt 923300 *Fornøylesparker (inkl. badeland), sirkus, danseskoler og annen underholdning* som inngikk i næringen 23921 *Private, markedsrettede kultur- underholdningstjenester*.

Omgrupperingen og innføringen av nytt kildegrunnlag vanskeliggjør sammenligning, men et røft anslag angis allikevel her. Dette anslaget indikerer at produksjonen er oppjustert fra 5 551 millioner kroner til 7 009 millioner kroner i 2007, en oppjustering på nærmere 1,5 milliarder. Da har vi ikke sett på uttrekk fra produktet 930400 *Helsestudio* som tilfaller nye næring 23960 *Annen personlig tjenesteyting*.

Tabell 7. Tidligere SN02-beregninger av sports- og fritidsaktiviteter for 2007. Millioner kr. Løpende priser

Næring	Produkt	Produktbeskrivelse	Produksjon
23921	923 300	Fornøylesparker (inkl. badeland), sirkus, danseskoler og annen underholdning	1 437
23926	926 001	Sport og idrett, turistrelatert	989
	926 002	Sport og idrett, ellers	399
	744 010	Reklame-tjeneste og annonsevirkosomhet	104
23930	930 400	Helsestudio	2 622
Total produksjon tilsvarende gamle sports- og fritidsaktiviteter			5 551

Tidligere beregninger tok derimot ikke hensyn til fotballklubbene og andre sportsklubbers markedsrettet aktivitet. I tillegg så man i stor grad bort fra eventuell ikke-karakteristisk produksjon.

Nye beregninger som er gjort for 2007 viser at av de 7 009 millionene er 1 660 millioner produksjon av ikke-karakteristiske produkter for næringen. Med andre ord så står den karakteristiske produksjonen for 5 348 millioner, som er noe lavere enn det de gamle beregningene i tabellen over viser før man trekker fra annen kroppspleierelatert virksomhet. Revisjonen i sports- og fritidstjenester innebærer med andre ord i all hovedsak en oppjustering av ikke-karakteristisk produksjon.

Revisjoner er også foretatt for produktinnsats, lønnskostnader og investeringer, men det er vanskeligere å tallfeste omfanget ettersom den nye markedsrettede næringen 23930 *Sports- og fritidsaktiviteter* har sin kilde i tre gamle næringer, som igjen er fordelt på et stort antall produkter.

Revisjonsberegningene er kun foretatt for årgangen 2007. For årene 2003-2006 så er produksjonen og kostnadskomponentene kun et resultat av omkodning av de gamle til nye næringer. Dette medfører at tallene fra 2006 til 2007 for 23930 *Sports- og fritidsaktiviteter* er mindre sammenlignbare.

3.5. 23940 Aktiviteter i medlemsorganisasjoner

Den markedsrettede næringen 23940 *Aktiviteter i medlemsorganisasjoner* omfatter organisasjoner som ivaretar spesielle gruppers interesser. Disse organisasjonene har vanligvis en gruppe medlemmer, men ikke-medlemmer kan delta i deres aktiviteter og dra fordel av det. I den markedsrettede delen av virksomheten finner vi arbeidsgiverorganisasjoner, mens den ikke-markedsrette søsternæringen 26940, se delkapittel 4.4, dekker blant annet arbeidstakerorganisasjoner. Det er ikke foretatt noen revisjoner av denne næringen i forbindelse med hovedrevisjonen HR2011.

Næringen produserer produktet

- 941000 Tjenester fra næringslivs-, arbeidsgiverorganisasjoner og yrkessammenslutninger

Tabell 8. Hovedtall for næring 23940 Aktiviteter i medlemsorganisasjoner. 2008-2009. Millioner kr. Løpende priser

	Produksjon	Produktinnsats	Bruttoprodukt	Lønnskostnader	Investeringer
År 2008	5 307	3 157	2 150	1 926	129
År 2009	5 767	3 434	2 333	2 104	139

Kilder

- Antall medlemmer/ansatte i arbeidsgiverorganisasjoner hentet fra Statistikkbanken. Emne 07.02.10 Medlemskap i organisasjoner, tros- og livssynssamfunn, tabell 03532: Arbeidsgiversammenslutninger. Tall på medlemsbedrifter og tilsette i medlemsbedriften per 31. desember.
- Gjennomsnittlige vekst i lønn per normalårsverk, arbeidskraftregnskapet

Produksjonsberegninger

941000 Tjenester fra næringslivs-, arbeidsgiverorganisasjoner og yrkessammenslutninger

Det foreligger ikke regnskapsstatistikk for denne næringen. I stedet viderefører vi samme metode for produksjonsberegninger som før hovedrevisjonen HR2011. Som produksjonsindikatorer benyttes antall ansatte i medlemsbedriftene (volum) og gjennomsnittlig lønnsvekst (pris), under den forutsetning at kontingenten per ansatt er knyttet opp mot lønnskostnadene. Nivået for produksjonen ble satt i 1997 som ledd i Johns Hopkins-prosjektet utarbeidelse av blant annet strukturstatistikk for interesseorganisasjoner. Nivået er siden da blitt utviklet med verdiindikatoren som er et resultat av ovennevnte volum- og prisindikatorer.

Kostnadsberegninger

Lønnskostnader

Nivået for lønnskostnader er satt basert på strukturstatistikken for interesseorganisasjoner fra 1997 og er senere videreutviklet med en verdivekst. Verdiveksten i lønnskostnader er bestemt basert på gjennomsnittlig lønnsvekst og sysselsettingsvekst i AKU.

Produktinnsats

Produktinnsatsen som andel av produksjon ble opprinnelig anslått i 1990, og er senere revidert i 1997 som ledd i nevnte Johns Hopkins-prosjekt. Antar at produktinnsatsen følger vekst i produksjonen, og følgelig fremskrives produktinnsatsen deretter med veksten i produksjon.

Kapitalslit

Kapitalslitet blir beregnet i nasjonalregnskapets kapitalslitsmodell (BERKAP).

Investeringer

Antar samme vekst i investeringer som i produksjonen. Investeringene er fordelt på følgende investeringsarter basert på skjønn.

Revisjoner 2003-2007

Den markedsrettede næringen *23940 Aktiviteter i medlemsorganisasjonen* tilsvarer gamle *23910 Medlemskapsorganisasjoner, arbeidsgiver*. I hovedrevisjonen innebar dette en ren omkoding og det er ikke foretatt noen revisjoner. Kildegrunnlag og metode er med andre ord også uendret.

4. Ikke-markedsrettede næringer

Som nevnt tidligere, skal produksjonen i de ikke-markedsrettede organisasjonene beregnes som sum produksjonskostnader. Det finnes imidlertid lite eller ingen informasjon om kostnadene. Derfor tas det utgangspunkt i organisasjonenes inntekter, og det forutsettes en sammenheng mellom kostnader og inntekter. Det antas at kostnadene enten er i samme størrelsesorden som inntektene, eller at de utgjør en viss andel av inntektene. For de fleste næringene forutsettes det at inntektene skal dekke opp for de direkte produksjonskostnadene samt investeringskostnader som går ut over kapitalslitet.

For å kunne splitte de beregnede produksjonskostnadene på produktinnsats, lønnskostnader mv. er det hentet inn regnskap fra ulike organisasjoner. Denne informasjonen benyttes til som mal for å fordeling av produksjonen på kostnadskomponentene. For annen ikke-markedsrettet virksomhet som har sin «brorpart» i offentlig forvaltning, benyttes informasjon fra de offentlige regnskapene når det gjelder fordeling av produksjonskostnadene på lønn og produktinnsats. Dette er mer aktuelt for næringene undervisning og helse som omtales i andre notater.

4.1. 26900 Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet

Næringen *26900 Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet* dekker den ikke-markedsrettede virksomheten knyttet til SN2007 90 Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet (SN2007 90). Dette omfatter drift av teater, konserter, opera, dans, musikkorps, festivaler mv.

Næringen er i liten grad dekket med statistikk. Virksomheten finansieres hovedsakelig av overføringer fra private og offentlige, samt billettinntekter, medlemskontingenter og andre inntekter. Derfor er det offentlige overføringer, egenbetalinger og sponsorinntekter som i stor grad er bestemmende for

produksjonsberegningene. Nivåene for de enkelte inntektspostene ble satt i 1998. Næringen er ikke revidert under siste tallrevisjon HR2011.

Næringen produserer produktene:

- 900100 Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet
- 900200 Tjenester tilknyttet underholdningsvirksomhet

Tabell 9. Hovedtall for næring 26900 Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet. 2008-2009. Millioner kr. Løpende priser

	Produksjon	Produktinnsats	Bruttoprodukt	Lønnskostnader	Investeringer
År 2008	6 229	3 825	2 404	2 277	436
År 2009	6 363	3 871	2 492	2 358	442

Kilder

- Overføringer til ideelle organisasjoner fra kommuneforvaltningen
- Overføringer til ideelle organisasjoner fra statsforvaltningen.
- Kulturstatistikken – en årlig publikasjon, Seksjon for utdanningsstatistikk (http://www.ssb.no/emner/07/nos_kultur/sa_117/)

Produksjonsberegninger

Næringen er som nevnt i liten grad dekket av offisiell statistikk. For å beregne produksjonen i næringen antas det en sammenheng mellom inntekter og utgifter. Offentlige overføringer er den største inntektskilden for denne type virksomhet, mens egne inntekter i form av billettinntekter, kontingenter etc. antas å utgjøre de resterende inntektene. Produksjonsnivået i næringen blir dermed utviklet ved hjelp av veksten i de offentlige overføringene, samt veksten i egne inntekter. Sistnevnte dekker egenbetalinger og sponsormidler.

900100 Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet

Produkt 900100 *Utvøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet* dekker SN2007 90.01. Produksjonen beregnes med utgangspunkt i Kulturstatistikken og offentlige overføringer, og kan dekomponeres inn i egenbetalinger og offentlige overføringer. Beregningsmetoden går utpå å videreutvikle et nivå satt i 1988 med veksten i andre inntekter til tilskuddsteatre og orkestre, som rapportert i Kulturstatistikken, i tillegg til offentlig overføringer fra KOSTRA og statsregnskapet. Dette er en videreføring av beregningsmetoden for gamle produkt 923122 *Underholdning i opera, teater, konserthus*.

900200 Tjenester tilknyttet underholdningsvirksomhet

Produktet 900200 *Tjenester tilknyttet underholdningsvirksomhet* dekker SN2007 90.02. Dette er tjenester som tilbys blant annet teater- og konsertarrangører, for eksempel aktivitetene til instruktører, regissører, produsenter, scenepersonell og lysmestere med mer. Både dette og ovennevnte produktet har sin kilde i gamle produkt 923122 *Underholdning i opera, teater, konserthus*. Under hovedrevisjonen HR2011 ble med utgangspunkt i en stor grad av skjønn bestemt at 16 prosent av næringens produksjon, altså det som tilsvarer gamle 923122, skulle gå til dette produktet, 900200 *Tjenester tilknyttet underholdningsvirksomhet*. Produksjonen av produktet er deretter videreutviklet med veksten i omsetningen til festivalene som er medlemmer i Norske Festivaler. Tallene for dette hentes fra den årlige SSB-publikasjonen *Kulturstatistikk*.

Kostnadsberegninger

Lønnskostnader

Lønnskostnadene er satt til omtrent 37 prosent av total produksjon. I tillegg gjøres det noen korreksjoner på bakgrunn av AKU/arbeidstakerregisteret.

Lønnskostnader som andel av produksjon er høyere i denne næringen enn det man opererer med i den markedsrettede søsternæringen 23900 *Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet*. Som nevnt så beregnes ikke-markedsrettet

produksjon fra kostnadssiden, hvor produksjon er lik lønnskostnader, produktinnsats og kapitalslit. Med andre ord kan dette til dels forklare hvorfor både lønnskostnadene og produktinnsatsen utgjør en større andel av produksjonen. I tillegg er sysselsatte personer i den ikke-markedsrettede næringen lønnstakere og ikke selvstendige, som er i stor grad tilfellet i den markedsrettede næringen. Inntekt per sysselsatt per selvstendig er vanligvis lavere enn lønnskostnader per normalårsverk innen samme næring.

Produktinnsats

Produktinnsatsen er antatt å utgjøre 60 prosent av total produksjon. Se kommentar under omtale av lønnskostnader.

Kapitalslit

Kapitalslitet blir beregnet i nasjonalregnskapets kapitalslitsmodell (BERKAP).

Investeringer

Investeringene er antatt å tilsvare syv prosent av produksjonen. Investeringene blir fordelt på investeringsarter basert på skjønn.

Revisjoner 2003-2007

Det er ikke foretatt noen revisjoner av næringen for årene 2003-2007 i forbindelse med hovedrevisjonen HR2011. Nye næring 26900 *Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet* tilsvarer gamle produkt 923122 *Underholdning i opera, teater, konserter* i 26921 *Privat, ikke-markedsrettet kulturell tjenesteyting*, som deretter er splittet opp i to produkter. Det er derimot innarbeidet ny informasjon, hvor det gamle produktet nå er splittet opp i to produkter og deretter videreutviklet med ulike indikatorer. Den nye informasjonen er innarbeidet fra og med 2008, og følgelig er det ingen revisjoner av tallene i perioden 2003-2007.

4.2. 26910 Bibliotek, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet

Næring 26910 *Bibliotek, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet* omfatter, slik virksomhet som driver ikke-markedsrettet. Dette er enheter som driver innen sektor 770 *Ikke-forretningsmessige konsumentorienterte institusjoner*.

Næringen produserer produktet:

- 910000 Drift av biblioteker, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet

Tabell 10. Hovedtall for næring 26910 Bibliotek, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet. 2008-2009. Millioner kr. Løpende priser

	Produksjon	Produktinnsats	Bruttoprodukt	Lønnskostnader	Investeringer
År 2008	2 066	1 005	1 061	1 013	125
År 2009	2 617	1 373	1 244	1 196	150

Kilder

- Museumsstatistikken hentet fra den årlige Kulturstatistikken, Seksjon for utdanningsstatistikk (http://www.ssb.no/emner/07/nos_kultur/sa_117/)
- Årsregnskap

Produksjonsberegninger

Den ikke-markedsrettede næring *Bibliotek, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet* bygger i all hovedsak på museumsstatistikken og har dermed god datadekning. Øvrig aktivitet er av mindre omfang og kan følgelig hentes inn manuelt ved hjelp av SSBs årsregnskapsapplikasjon.

910000 Drift av biblioteker, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet

Produksjonen kan dekomponeres i tre underkategorier; 1. museer, 2. drift av historiske steder og bygninger og lignende severdigheter og 3. botaniske og zoologiske hager og naturreservater. For førstnevnte brukes museumsstatistikken

som inngår i den årlige publikasjonen *Kulturstatistikk*, fra Seksjon for utdanningsstatistikk.

De to andre komponentene beregnes med utgangspunkt i enhetenes årsregnskap. Populasjonen av enheter som driver historiske steder og bygninger og lignende severdigheter, samt botaniske og zoologiske hager og naturreservater er identifisert ved hjelp av Bedrifts- og foretaksregisteret (BoF), og som det videre hentes ut årsregnskap for. Produksjonen beregnes fra kostnadssiden, det vil si som sum av lønnskostnader, produktinnsats, kapitalslit og eventuelle netto produksjonsskatter.

Kostnadsberegninger

Lønnskostnader

Lønnskostnadene beregnes med utgangspunkt i enhetenes regnskap. Lønnskostnadene omfatter lønn og andre sosiale kostnader. I tillegg gjøres det tilpasninger i arbeidskraftregnskapet basert på annen informasjon.

Produktinnsats

Produktinnsatsen beregnes med utgangspunkt i enhetenes regnskap.

Kapitalslit

Kapitalslitet blir beregnet i nasjonalregnskapets kapitalslitsmodell (BERKAP).

Investeringer

Investeringene er anslått til seks prosent av total produksjon. Fordelingen på investeringsartene ble gjort med utgangspunkt i museumstatistikken og med en stor grad av skjønn.

Revisjoner 2003-2007

Den omtalte næringen tilsvarende tidligere produkt *925000 Bibliotek- og museumstjenester, botaniske mv.*, som inngikk i *26921 Privat, ikke-markedsrettet kulturell tjenesteyting*. Produktet ble beregnet basert på offentlig overføringer, antakelser om sponsormidler og veksten i egenbetalinger med Kulturstatistikken som kilde. I forbindelse med hovedrevisjonen har man valgt å innarbeide ny og mer detaljert informasjon som beskrevet over.

Et røft anslag indikerer at produksjonen er oppjustert med 339 millioner i 2006 (fra 1 326 mill. til 1 665 mill.) og 467 millioner i 2007 (fra 1 446 mill. til 1 913 mill.). Revisjonene er kun foretatt for 2006 og 2007 og man følgelig blir overgangen fra 2005 og 2006 ikke direkte sammenlignbar. Tilsvarende revisjoner er foretatt for produktinnsats, lønnskostnader og investeringer.

4.3. 26930 Sports- og fritidsaktiviteter

Denne næringen står for den ikke-markedsrettede produksjonen av sports- og fritidsaktiviteter og dekker deler av SN2007 93. Aktivitetene omfatter i stor grad idrettslag og klubber. Næringen er ikke revidert under siste hovedrevisjon HR2011.

Næringen produserer produktene:

- 931200 Idrettslag og klubber
- 931008 Sport og idrett, egne investeringsarbeider

Tabell 11. Hovedtall for næring 26930 Sports- og fritidsaktiviteter. 2008-2009. Millioner kr. Løpende priser

	Produksjon	Produktinnsats	Bruttoprodukt	Lønnskostnader	Investeringer
År 2008	7 018	4 221	2 797	1 687	2 040
År 2009	7 463	4 484	2 979	1 816	2 159

Kilder

- Overføringer til ideelle i sports- og fritidsnæringen, KOMMUNE-STATRAPPORTERING (KOSTRA)
- Overføringer til ideelle i sports- og fritidsnæringen, Statsregnskapet
- Medlemstall, årsrapporter fra Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF)

Produksjonsberegninger

Av mangel på kostnadsdata eller produksjonsdata forutsettes det en sammenheng mellom inntekter og utgifter. Denne forutsetningen kan støttes av NIFs årsrapporter, som viser et rimelig én til én forhold mellom utvikling i kostnader og offentlige tilskudd. Under antakelse om at det er en nær sammenheng mellom inntekter og kostnader, blir produksjonen utviklet med veksten i inntektene, og hvor inntektene består av to komponenter: a) offentlige overføringer til ideelle organisasjoner i SN2007 93, og b) egne inntekter

Næringens produksjonsnivå ble satt i 1988 basert på hva man da viste om inntektene og med en antakelse om at kostnadene følger inntektene. Se dokumentasjonsnotat Hansen (2003) for nærmere omtale. Produksjonsveksten har deretter vært videreutviklet med veksten i nevnte offentlige overføringer og veksten i medlemstall i NIF. Sistnevnte ble innført som kilde fra og med 2001, da man tidligere brukte veksten i forbruksundersøkelsens tall for «Idrettsarrangementer, stevner og fester». Ettersom denne indikatoren svingte til dels mye valgt man å gå bort i fra denne, og fant en mer troverdig indikator i NIFs medlemstall. Begge produktene under videreutvikles med disse indikatorene.

931200 Idrettslag og klubber

Dette produktet dekker størsteparten av produksjonen i næringen, og som navnet tilsier favner det idrettslag og klubber rundt om i landet. Medlemsklubbene i Norges Idretts Forbund dominerer populasjonen og aktivitetene. Vi antar derfor at NIFs medlemstall egner seg som en god indikator.

931008 Sport og idrett, egne investeringsarbeider

Produktet tilsvarer gamle 926010 *Sport og idrett, egne investeringsarbeider*, hvis nivå i 1988 ble anslått til 8 prosent av inntektene.

Kostnadsberegninger

Lønnskostnader

Lønnskostnadene ble satt ut i fra skjønn til å utgjøre 22 prosent av produksjonsverdien i 1988, og har siden blitt videreutviklet med veksten i sum inntekter. I 2009 utgjør de rundt 24 prosent av produksjonen.

Tall fra Enjolras og Seippel (2001) antyder at dette forholdet er på 17,3 prosent for idrettslag, mens Enjolras (2004) viser til at personalkostnader utgjør i underkant av 30 prosent av NIF-kretsens utgifter og 21,2 prosent for særforbundenes utgifter (tall fra 2001). For NIF samlet sett utgjør lønnskostnadene i 2009 om lag 10 prosent av totale driftskostnader, ekskludert avskrivninger (NIF 2009), mens for de enhetene registrert med ICNPO-kode 1200 *Idrett* og 1300 *Rekreasjon og sosiale foreninger* som leverte inn regnskap til Lotteri- og stiftelsestilsynet i forbindelse med momskompensasjon i 2007 utgjør lønnskostnadene 22 prosent av driftskostnadene fratrukket avskrivninger. Totalbildet indikerer med andre ord at lønnskostnadene kan være noe overvurdert og vil bli nedjustert for årene framover.

Produktinnsats

Produktinnsatsen antas å følge samme utvikling som produksjon og videreutvikles med veksten i sum inntekter. Produktinnsatsen utgjør rundt 61 prosent av produksjonen. Fordeling av produktinnsatsen på produkter bygger på skjønsmessige vurderinger.

Kapitalslit

Kapitalslitet blir beregnet i nasjonalregnskapets kapitalslitsmodell (BERKAP).

Investeringer

Investeringene følger veksten i produksjonen, og utgjør rundt 29 prosent av produksjonen.

Tall fra Enjolras og Seippel (2001) antyder at dette forholdet er på 28,4 prosent for idrettslag.

Investeringene blir fordelt på investeringsarter basert på skjønn

Revisjoner 2003-2007

Den nye næringen 26930 *Sports- og fritidsaktiviteter* tilsvarer i stor gamle næring 26926 *Privat, ikke-markedsrettet sport og idrett*. Denne besto av to produkter 926002 *Sport og idrett ellers* og 926010 *Sport og idrett, egne investeringsarbeider*, hvor førstnevnte tilsvarer nye 931200 *Idrettslag og klubber* og sistnevnte tilsvarer nye produkt 931008 med samme navn *Sport og idrett, egne investeringsarbeider*. Disse er i utgangspunktet identiske for utenom årgangene 2005-2007, da det viste seg at det ble brukt feil indikator i beregningene etter gammel SN2007. Dette er nå endret slik at produksjonen og kostnadskomponentene er noe oppjustert.

4.4. 26940 Aktiviteter i medlemsorganisasjoner

Næringen 26940 *Aktiviteter i medlemsorganisasjoner* omfatter organisasjoner som ivaretar spesielle gruppers interesser. Disse organisasjonene har vanligvis en gruppe medlemmer, men ikke-medlemmer kan delta i deres aktiviteter og dra fordel av det. I den ikke-markedsrettede delen av virksomheten finner vi arbeidstakerorganisasjoner, partipolitiske og religiøse organisasjoner. I tillegg finner vi borgerinitiativer, miljøbevegelser, forbrukerorganisasjoner, rotaryklubber, studentforeninger, klubber, litteraturforeninger, historiske foreninger, hageselskap, film- og fotoklubber, kunstforeninger, frimerkeklubber osv.

Nivået på produksjonen i næringen ble satt i 1997 basert på strukturstatistikk, som ble utarbeidet som et ledd i Johns Hopkins-prosjektet. Johns Hopkins-prosjektet var et samarbeidsprosjekt mellom Institutt for samfunnsforskning og LOS-senteret ved UiB for å innhente data om non-profit organisasjoner i Norge, data som videre ble sammenlignet med rundt 20 andre land under ledelsen av Johns Hopkins University i Baltimore, USA. Senere har produksjonen blitt fremskrevet med indikatorer. Næringen er revidert under siste tallrevisjon HR2011, da man innførte produkt 682090 *Boligtjenester, husleie utenom egen bolig*. Se omtale under.

Næringen produserer produktene:

- 682090 Boligtjenester, husleie utenom egen bolig
- 942000 Tjenester fra arbeidstakerorganisasjoner
- 949910 Tjenester fra religiøse, partipolitiske og andre organisasjoner

Tabell 12. Hovedtall for næring 26940 Aktiviteter i medlemsorganisasjoner. 2008-2009. Millioner kr. Løpende priser

	Produksjon	Produktinnsats	Bruttoprodukt	Lønnskostnader	Investeringer
År 2008	15 183	8 046	7 137	6 498	1 346
År 2009	16 574	8 744	7 830	7 129	1 293

Kilder

- Årsregnskapene til studentsamskipnadene
- Statistikkbanken, Emne 07.02.10 Medlemskap i organisasjoner, tros- og livssynssamfunn, Tabell 03546: Hovudsamanslutningane for arbeidstakarar og andre landsomfattande arbeidstakarorganisasjonar. Medlemmer per 31. desember.
- Årsregnskapet til LO
- Statistikkbanken, Emne 07.02.10 Politiske partier, finansiering, Tabell 06246: Partifinansiering etter inntektskilde og parti

- Årsregnskap til politiske partier
- Statistikkbanken, Tabell 06326: Medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja, etter religion/livssyn
- Overføringer til ideelle i næringen aktiviteter i medlemsorganisasjoner, KOMmune-STat-RApportering (KOSTRA)
- Overføringer til ideelle i sports- og fritidsnæringen, Statsregnskapet

Produksjonsberegninger

682090 Boligtjenester, husleie utenom egen bolig

Dette produktet er nytt av HR2011 og skal dekke samskipnadens leieinntekter fra studentboliger. Årsregnskap hentes inn på årlig basis og brukes til å fastsette produksjonsnivået.

942000 Tjenester fra arbeidstakerorganisasjoner

Vi bruker en verdivekst til å fremskrive produksjonen. Vi deler antall medlemmer i to grupper; medlemmer i LO og resten. LOs medlemmer utgjør over halvparten av alle medlemmene. For denne delen bruker vi kontingentinntektene som indikator for verdiveksten. For de øvrige brukes antall medlemmer som volumindikator og gjennomsnittlig lønnsvekt som prisindikator. De to verdiindeksene vektet så etter andel av medlemsmassen.

949910 Tjenester fra religiøse, partipolitiske og andre organisasjoner

Tidligere ble produktet fremskrevet med veksten i antall medlemmer i tros- og livssynssamfunn som volum og gjennomsnittlig lønnsvekt som prisindikator. For å dra nytte av partifinansieringsstatistikken og klargjøre for bruk til satellittregnskapet for ideelle og frivillige organisasjoner, er produktet nå delt i tre komponenter:

- a) Interesseorganisasjoner og juridisk tjenesteyting
- b) Politiske organisasjoner
- c) Tros- og livssynsorganisasjoner

Partifinansieringsstatistikken gir en oversikt over inntektene til de politiske partiene. Inntektene kan derimot avvike fra utgiftene, avhengig av om det er valgår eller ikke. Som ledd i hovedrevisjonen HR2011 har man hentet inn årsregnskapene til de politiske partienes sentralledd, i tillegg til enkelte årsregnskap for fylkes- og lokallag, for å fastsette et produksjons- og kostnadsnivå.

Interesseorganisasjoner og juridisk tjenesteyting og Tros- og livssynsorganisasjoner har fått sine andeler på bakgrunn av strukturstatistikken fra 1997. Sistnevnte blir fremskrevet med veksten i antall medlemmer i tros- og livssynssamfunn (volum) og lønn per årsverk (pris), som tidligere, mens førstnevnte gruppe blir fremskrevet med veksten i offentlige overføringer til ideelle i næringen *Aktiviteter i medlemsorganisasjoner*.

Kostnadsberegninger

Lønnskostnader

For de politiske partiene tar man utgangspunkt i årsregnskap til å fastsette nivået på lønnskostnadene, mens for de øvrige komponentene fremskrives produktinnsatsen med veksten i produksjonen som ble satt i 1997. I tillegg gjøres det tilpasninger i arbeidskraftregnskapet basert på annen informasjon.

Produktinnsats

For de politiske partiene tar man utgangspunkt i årsregnskap til å fastsette nivået på produktinnsats, mens for de øvrige komponentene fremskrives produktinnsatsen med veksten i produksjonen som ble satt i 1997.

Kapitalslit

Kapitalslitet blir beregnet i nasjonalregnskapets kapitalslitsmodell (BERKAP).

Investeringer

Nivået på investeringene ble satt i 1997. Investeringene for utenom i boligbygg blir fremskrevet med veksten i produksjonen, mens investeringer i boligbygg justeres for eventuelle investeringer i boligbygg fra studentsamskipnadene.

Investeringene for utenom investeringer i boligbygg blir fordelt på investeringsarter basert på skjønn.

Revisjoner 2003-2007

Nye næring 26940 *Aktiviteter i medlemsorganisasjoner* er identisk med gamle 26910 *Medlemsorganisasjoners virksomhet (arbeidstakere)*. Det er ikke foretatt noen revisjoner av nivå-tallene for årene 2003-2007. Fra og med 2006 har vi innarbeidet produkt 682090 *Boligtjenester, husleie utenom egen bolig*, men næringens totale produksjon etc. er ikke endret, kun fordelingen mellom produktene. Informasjon fra partienes årsregnskap er tatt med fra og med 2008.

5. Anvendelse av produksjonen

Nasjonalregnskapet er basert på prinsippet om dobbeltbokholderi, og for realregnskapet krever dette at tilgang av alle varer og tjenester skal være lik anvendelsen. Dette fordrer at all produksjon av produkter inngår som produktinnsats i egen eller andre næringer, eller at det går til sluttforbruk (konsum, investering eller eksport). Avvik mellom tilgang og anvendelse vil plasseres under lagerendring og statistiske avvik. Typisk vil det meste av kulturvirksomheten bli ført som konsum i husholdningene. Dette gjelder for eksempel spill og lotterivirksomhet som i sin helhet er husholdningsrelatert..

Noen næringer, i dette tilfellet i hovedsak den markedsrettede næringen 23930 *Sports- og fritidsaktiviteter*, dekker et såpass bredt spenn av aktiviteter at én enhet kan produsere varer og tjenester som inngår som produktinnsats i en annen enhets produksjon innen samme næring. Så selv om denne næringen hovedsakelig produserer tjenester for konsum i husholdninger, skal for eksempel sponsing av idrettsarrangementer føres som produktinnsats i de sponsende næringene.

Noen næringer er hovedsakelig produsenter av varer og tjenester som inngår i andre næringers produktinnsats. Av de omtalte næringene er det spesielt 23940 *Aktiviteter i medlemsorganisasjoner* dette er gjeldende for. All produksjon av produktet 941000 *Tjenester fra næringslivs-, arbeidsgiverorganisasjoner og yrkessammenslutninger* inngår som produktinnsats i andre markedsrettede næringer.

Det er generelt lite eksport knyttet til kulturvirksomheten, men noe blir registrert. Andelen som går til eksport er basert på henholdsvis utenrikshandelsstatistikken og statistikken for utenrikshandel med tjenester av ikke-finansielle foretak, UT-statistikken. Totalt sett er det snakk om eksport til en verdi av i overkant 100 millioner i 2009.

6. Fastprisberegninger

Deflatering foretas for å fange opp volumutviklingen fra året før. I nasjonalregnskapet blir fastprisberegningene, eller deflatering, foretatt på produktnivå. Å deflatere betyr at man omregner verdien av årets produksjon til fjorårets priser. For å studere volumutvikling over tid må alle fastpristall referere til samme år. Det gjør man ved å *kjede* volumindeksene. For mer informasjon om dette, henvises det til 1993 SNA og artikkelen "Faste priser og kjedingsavvik – hvorfor summerer ikke fastpristallene seg?" i *Økonomiske analyser* 6/2011.

Deflatering foregår på produktnivå, og man skiller generelt mellom produsentpriser for leveranser til hjemmemarkedet og eksportpriser. Det er også egen prisindeks knyttet til import av produkt, i den grad slike finnes. For kulturnæringene produseres ikke egne produsentpriser. Det finnes heller ingen eksport- eller importpriser på området.

For de tjenestene der det finnes konsumprisindeks, brukes denne på produksjonen, både det som går til hjemmemarkedet og det som leveres til eksport. Det gjelder for eksempel for produktene:

- 900100 *Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet*
- 900200 *Tjenester tilknyttet underholdning*
- 900390 *Selvstendig kunstnerisk virksomhet*
- 910000 *Bibliotek, museer o.a. kulturvirksomhet*
- 931100 *Drift av idrettsanlegg*
- 931200 *Idrettslag og klubber*
- 931300 *Treningssentre*
- 931900 *Andre sportsaktiviteter*
- 932100 *Drift av fornøyelsesetablissemeter*
- 932900 *Andre fritidsaktiviteter*

Produkt 920000 *Lotteri- og totalisatorspill* følger en prisindeks basert på rekkeprisen til de enkelte produktene til Norsk Tipping.

For de områdene som ikke har konsumprisindekser, benyttes kostnadsprisindekser. Dette gjelder

- 900310 *Selvstendig kunstnerisk virksomhet*
- 941000 *Tjenester fra næringslivs- arbeidsgiverorganisasjoner og yrkessammenslutninger*
- 942000 *Tjenester fra arbeidstakerorganisasjoner* og 949910 *Tjenester fra religiøse, partipolitiske og andre organisasjoner*

I mangel av eksport- og importpriser, brukes samme prisindeks som for tilsvarende leveranser innenlands.

7. Produksjonsskatter og -subsidiær

Produksjonsskatter og -subsidiær består hver for seg av to typer skatter og subsidiær. Produksjonsskatter omfatter produktskatter og næringskatter, mens produksjonssubsidiær består av produktsubsidiær og næringsubsidiær.

7.1. Produktskatter og -subsidiær

Produktskatter og -subsidiær er henholdsvis overføringer fra innenlandske produsenter til offentlig forvaltning og overføringer fra offentlig forvaltning til innenlandske produsenter som varierer i takt med produksjonsvolumet, eller er knyttet til produkter på annen måte.

Av de omtalte næringenes produkter er det kun ett produkt som det er knyttet produktskatt til, nemlig 920000 *Lotteri- og totalisatorspill*. Dette produktet er belagt en totalisatoravgift som dekker Norsk Rikstots virksomhet. I tillegg føres spilloverskuddet til Norsk Tipping som en produktskatt som er knyttet til dette produktet. Totalt beløper dette seg til 2 944 millioner kroner i 2009.

7.2. Næringskatter og -subsidiær

Næringskatter og -subsidiær er henholdsvis overføringer fra innenlandske produsenter til offentlig forvaltning og overføringer fra offentlig forvaltning til innenlandske produsenter som ikke varierer i takt med produksjonen.

Tallmaterialet for næringsubsidier hentes statsregnskapet, andre stats- og trygderegnskap og kommuneregnskapet.

For kulturnæringene er omfanget av næringskatter ubetydelig, men flere av de markedsrettede næringene mottar næringsubsidier. Dette er i all hovedsak subsidier fra statsforvaltningen.

Den største mottakeren av næringsubsidier er *23900 Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet* som mottok over 1 milliard kroner i 2009. Eksempler som faller innunder dette er tilskudd til tiltak under Norsk Kulturråd, garantiinntekter til kunstnere og overskudd til kulturformål fra Norsk Tipping. De øvrige næringene mottok mellom 200-300 millioner kroner i næringsubsidier i 2009.

8. Sysselsetting

Sysselsetting beregnes i arbeidskraftregnskapet i nasjonalregnskapet. I nasjonalregnskapet skiller man mellom lønnstakere og selvstendige i forhold til behandlingen av inntektsopptjening. Lønnstakere mottar lønn mens selvstendige mottar næringsinntekt, også kalt blandet inntekt. Selvstendige er eiere av personlige foretak, og arbeider selv i foretaket.

Årsverk for lønnstakere er definert som summen av antall heltidsjobber og deltidsjobber som er regnet om til heltidsjobber (andel av fulltidsjobb er vekt). Med utgangspunkt i årsverk og strukturparametrene for sysselsettingen fra registerbasert sysselsettingsstatistikk (deltidsandeler, arbeidstid i deltidsjobber i forhold til heltidsjobber, bijobbandeler) beregnes sysselsatte lønnstakere. Utførte timeverk beregnes med utgangspunkt i beregnede årsverk, normalarbeidstid for heltidsjobber, overtidssatser og fraværssatser. Beregninger av sysselsettingsstørrelser for selvstendige følger et enklere opplegg. Sysselsatte selvstendige settes lik verdi i kilde (registerbasert sysselsettingsstatistikk). Tall for årsverk og timeverk bygger på utnytting av strukturparametre fra denne statistikken.

De omtalte næringene i dette notatet dekker et bredt spekter av aktiviteter og også varierende type arbeidskontrakter og -forhold. Flere av næringene består av relativt mange selvstendig næringsdrivende. I tabellen under rapporteres antall sysselsatte personer og lønnskostnader for de markedsrettede og ikke-markedsrettede næringene for seg.

Tabell 13. Antall sysselsatte personer innen markedsrettet kulturell virksomhet, underholdning, fritidsaktiviteter og organisasjoner (1000 personer)

	2008	2009
Lønnstakere	16,1	16,7
Selvstendige	7,8	9,3
Total antall sysselsatte personer	23,8	26,0

Høyest sysselsetting finner man innen næringen *23900 Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet*, med nærmere 44 prosent av totalen i 2009, etterfulgt av *23930 Sports- og fritidsaktiviteter* med i underkant av 32 prosent av totalen.

Tabellen under viser fordelingen av sysselsetting i de ikke-markedsrettede kultur- og fritidsnæringene. Her er det ingen selvstendige sysselsatte men kun lønnstakere. Næringen *26940 Aktiviteter i medlemsorganisasjoner* står for over halvparten av de sysselsatte, mens mellom 10-20 prosent er sysselsatte i de resterende tre næringene.

Tabell 14. Antall sysselsatte personer i ikke-markedsrettet kulturell virksomhet, underholdning, fritidsaktiviteter og organisasjoner (1000 personer)

	2008	2009
Lønnstakere	28,2	28,7
Selvstendige	0,0	0,0
Total antall sysselsatte personer	28,2	28,7

9. Videre arbeid

Ettersom det ikke finnes strukturstatistikk for de omtalte næringene som dekker kulturell virksomhet, underholdning, fritidsaktiviteter og organisasjoner, og dette fordrer bruken av alternative kilder er det helt klart forbedringspotensial for beregningene av flere av næringene. Som ledd i hovedrevisjonen HR2011 har vi valgt å innarbeide informasjon fra næringsoppgavene for to av næringene, dvs. *23910 Bibliotek, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet* og *23930 Sports- og fritidsaktiviteter*. Noen av næringene, mer bestemt *23900 Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet* og *23940 Aktiviteter i medlemsorganisasjoner*, er fortsatt beregnet ved å videreutvikle produksjonen ved hjelp av ulike indikatorer. I framtiden er det ønskelig å se på muligheten for næringsoppgaver som kilde. Dette er noe vi ønsker å forberede til neste hovedrevisjon.

Når det gjelder de ikke-markedsrettede næringene samsvarer behovet for bedre kildegrunnlag med satellittregnskapet for ideelle og frivillige organisasjoner. Her er det et pågående arbeid i å forbedre tallgrunnlag, og som forhåpentligvis vil føre til forbedringer som det er mulig å innarbeide til neste hovedrevisjon, HR2014.

På anvendelsessiden ser vi også utfordringer, da blant annet med hensyn til produktene som innsatsvarer og -tjenester i de markedsrettede næringenes produksjon.

Referanser

Enjolras, B. og Ø. Seippel (2001): *Norske idrettslag 2000. Struktur, økonomi og frivillig innsats*, ISF rapport 2001:004, Oslo.

Enjolras, B. (2004): *Idrett mellom statlig styring og selvbestemmelse*, ISF rapport 2004:07, Oslo.

FN, Eurostat, IMF, OECD og Verdensbanken (1993): *System of National Accounts 1993*, United Nations publications, New York.

Heian, M.T, K. Løyland og P. Mangset (2008): *Kunstnernes aktivitet, arbeids- og inntektsforhold, 2006*, Telemarksforskning-Bø, Rapport nr 241.

Hernæs, K. H. (2011): ”Faste priser og kjedingsavvik – hvorfor summerer ikke fastpristallene seg?”, *Økonomiske analyser 6/2011*, Statistisk sentralbyrå.

Kulturdepartementet (2001): *Norske pengespel i ei digital framtid*. Rapport utarbeidd av ekspertgruppe nedsatt av Kulturdepartementet.

Lotteri- og stiftelsestilsynet (2008): *Norske pengespel 2007. Statistikk over norske pengespel og lotteri*.

Lotteri- og stiftelsestilsynet (2009): *Norske pengespel 2008. Statistikk over norske pengespel og lotteri*.

Lotteri- og stiftelsestilsynet (2010): *Norske pengespel 2009. Statistikk over norske pengespel og lotteri*.

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Årsrapport 2007, 2008, 2009.

Statistisk sentralbyrå, (1999): *Det europeiske nasjonalregnskapssystem ENS 1995*, Norges offisielle statistikk, C 522, Oslo.

Statistisk sentralbyrå (2008): *Standard for næringsgruppering*, korrigert utgave, Norges offisielle statistikk, D383, Oslo.

Vedlegg A. Beregning av produksjon basert på næringsoppgave

Med utgangspunkt i postene i næringsoppgave 1 (NO1) og 2 (NO2) beregnes karakteristisk og ikke-karakteristisk produksjon for de næringene 23910 *Bibliotek, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet* og 23930 *Sports- og fritidsaktiviteter*.

Tabell A1. Næringsoppgave 1 og 2 som kilde til beregning av karakteristisk produksjon

Karakteristisk produksjon

+ NO3000	Salgsinntekter av varer og tjenester, avgiftspliktig
+ NO3100	Salgsinntekter av varer og tjenester, avgiftsfritt
+ NO3200	Salgsinntekter av varer og tjenester, utenfor avgiftsområdet
+ NO3500	Uopptjent inntekt
- NO4295	Beholdningsendring varer under tilvirking og ferdig tilvirkede varer
- TS post	Omsetning av handelsvarer (SALGSINT)
- NO3300	Spesielle offentlige avgifter vedrørende salg.

Hvilket produkt denne produksjonen er karakteristisk for avhenger av hvilken SN2007-kategori det enkelte foretaket er registrert med. De næringene som er dekket med strukturstatistikk har i tillegg et eget tilleggsskjema (TS) hvorfra posten omsetning av handelsvarer (SALGSINT) hentes ut. For de næringene strukturstatistikk ikke foreligger finnes det heller ikke et TS-skjema. For å dekke opp mangelen benyttes postene 0240 Salgsinntekter og 0230 Salgsinntekter fra henholdsvis næringsoppgave 1 og 2.

I tillegg produseres ikke-karakteristisk produksjon, og dette beregnes med utgangspunkt i følgende poster. Type ikke-karakteristisk produkt som antas å bli produsert er spesifisert for hver enkelt post.

Også her er det slik at poster fra TS-skjema i utgangspunktet benyttes. Bruken av de to siste postene er med andre ord spesielt for næringene som dekkes i dette notatet. De næringene som er dekket med strukturstatistikk har i tillegg et eget tilleggsskjema (TS) hvorfra postene bruttofortjeneste (realisert avanse), og egenutviklet programvare for internt bruk hentes ut. Disse to postene legges til den ikke-karakteristiske produksjonen. For de næringene strukturstatistikk ikke foreligger finnes det heller ikke et TS-skjema. Næringsoppgave 1 og 2 har derimot en egen post, henholdsvis 0260 Bruttofortjeneste og 0250 Bruttofortjeneste, som fanger førstnevnte. Vi har derimot ikke mulighet til å korrigere for egenutviklet programvare. Beløpene som rapporteres her inngår i den ikke-karakteristiske produksjonen til disse næringene, i tillegg til de øvrige postene.

Tabell A2. Næringsoppgave 1 og 2 som kilde til beregning av ikke-karakteristisk produksjon

Ikke-karakteristisk produksjon		Nasjonalregnskapsprodukt
- NO4995	Beholdningsendring av egentilvirkede anleggsmidler.	000382 Egne investeringsarbeider på maskiner, 000383 Egne investeringsarbeider på bygg og anlegg
+ NO3600	Leieinntekt fast eiendom (fratrullet 5 % for leie av grunn)	682020 Forretningsbygg, husleie
+ NO3650	Leieinntekter av rettigheter Jakt, fiske mv. (kun næringsoppgave 1)	017000 Tjenester tilknyttet jakt
+ NO3695	Annen leieinntekt	
+ NO3700	Provisjonsinntekt	470000 Provisjoner, kommisjoner
+ NO3900	Annen driftsrelatert inntekt	
+ NO0260	Bruttofortjeneste (NO0250 i NO1)	000350 Handelsvarer (salg-forbruk), avanse

Et par av postene krever tilleggs kommentarer.

1. *NO4295 Beholdningsendring av egentilvirkede anleggsmidler*

Disse to postene må behandles spesielt som følge av forskjeller mellom foretaksregnskapet og nasjonalregnskapet. Foretakets regnskapsprinsipper tilsier at kun omsetningsverdien skal regnskapsføres, og ikke annen produksjon av varer og tjenester som produseres men ikke omsettes. I nasjonalregnskapet skal all produksjon med, uavhengig om det omsettes eller lagres i inneværende periode. I tilfellet der produksjonen overstiger omsetningen registrerer foretaket dette med et negativt

beløp på post NO4295, mens i tilfellet der omsetningen overstiger produksjonen registrerer foretaket dette med et positivt beløp. I nasjonalregnskapet reverseres korreksjonen for å få frem periodens produksjon av varer og tjenester.

Når man korrigerer for noe i resultatregnskapet som resulterer i endringer av poster i balansen sier vi at vi aktiverer balansen enten som eiendel eller gjeld. Følgelig kan NO4295 'Beholdningsendring av varer under tilvirkning og ferdigtilvirkede varer' ha både positivt og negativ fortegn. Se ENS 95, Produksjon (P.1), punkt 3.14, spesielt underpunkt b.

2. *NO 4995 Beholdningsendring av egentilvirkede anleggsmidler*

Produksjon i nasjonalregnskapet omfatter også produksjon for eget bruk som holdes tilbake av produsentene for eget konsum eller bruttoinvesteringer i fast realkapital. Sistnevnte dekker eksempelvis utvikling av programvare.

Beløpet registrert på post NO 4995 Beholdningsendring av egentilvirkede anleggsmidler er også knyttet til foretakets inntekter i den perioden. Kostnader knyttet til egentilvirkede anleggsmidler (eksempel) vil bli ført på de respektive kostnadsartene i næringsoppgaven, i tillegg vil dette føres på post NO 4995 som en kostnadsreduksjon, med andre ord med et negativt beløp.

Dersom posten er positiv i næringsoppgaven endres fortegnet slik at dette skal produksjon til eget bruk eller bruttoinvesteringer i fast realkapital skal inngå i foretakets produksjon inneværende år. Dersom posten er positiv skal tilsvarende beløp inngå som en del av produktinnsatsen.

3. *NO 3600 Leieinntekt fast eiendom*

I realregnskapet skal ikke leie eller kjøp av grunn være med. Dette fordi grunn (tomter o.l.) er ikke-finansiell ikke-produsert kapital (ENS 6.06-6.07) som inngår i det institusjonelle regnskapet. Leie av grunn anses som rente på grunn og ikke leie for en tjeneste som grunnen gir. Siden NO 3600 er totale leieinntekter har vi gjort en antagelse om at fem prosent av beløpet kan tilskrives leie av grunnen som bygningen, anlegget står på, og skal så trekkes ut av produksjonsbegrepet i realregnskapet.

Vedlegg B. Beregning av produktinnsats basert på næringsoppgave

Produktinnsats dekker anvendte varer og tjenester og ikke innkjøpte varer og tjenester. Produktinnsatsen beregnes for næringen som helhet og ikke for hvert enkelt produkt.

Tabell B1. Næringsoppgave 1 og 2 som kilde til beregning av produktinnsats

NO-poster	Beskrivelse	Kommentarer
+ NO4005	Varekostnad	
- TS post	Forbruk av innkjøpte handelsvarer	Bruker i stedet post NO0240 (næringsoppgave 2) og NO0250 (næringsoppgave 1)
+ NO4500	Fremmedytelse og underentreprise	
+ NO4995	Beholdningsendring av egentilvirkede anleggsmidler.	Kun hvis posten er positiv i regnearket
+ NO5900	Andre personalkostnader	10 % produktinnsats, 90 % lønnskostnader
+ NO6100	Frakt og transportkostnad vedrørende salget	
+ NO6200	Energi, brensel mv. vedr. produksjon	
+ NO6300	Leie lokale	95 %
+ NO6340	Lys, varme	
+ NO6395	Renovasjon, vann, avløp, renhold mv.	
+ NO6400	Leie maskiner, inventar, transportmidler o.l.	
+ NO6500	Verktøy, inventar og driftsmateriell mv. som ikke aktiveres	98 % til produktinnsats, 2 % til investeringer
+ NO6600	Reparasjon og vedlikehold, bygninger	95 % produktinnsats bygg og anlegg, 5 % investeringer i næringsbygg
+ NO6695	Reparasjoner og vedlikehold, annet	
+ NO6700	Fremmed tjeneste (regnskap, revisjonshonorarer, rådgivning o.l.)	
+ NO6995	Kontorkostnad, kostnader til elektronisk kommunikasjon, porto mv.	
+ NO7000	Drivstoff transportmidler	
+ NO7020	Vedlikehold mv. transportmidler	
+ NO7040	Forsikring og avgifter på transportmidler.	14,275 % (2009, varierer fra år til år)
+ NO7080	Bilkostnader, bruk av privatbil i næring	
- NO7098	Privat bruk av elektronisk kommunikasjon	Korreksjon av NO6995
- NO7099	Privat bruk av næringsbil	Korreksjon av NO7000, NO7020 og NO7040
+ NO7155	Reise- og diettkostnad, bilgodtgjørelse, oppgavepliktig	75 % produktinnsats, 25 % lønnskostnader
+ NO7165	Reise- og diettkostnad, ikke oppgavepliktig	75 % produktinnsats, 25 % lønnskostnader
+ NO7295	Provisjonskostnad	
+ NO7330	Salgs- og reklamekostnader	
+ NO7350	Representasjonskostnader (med fradragsrett)	Kun næringsoppgave 1
+ NO7370	Representasjonskostnader	
+ NO7490	Kontingent	Kun næringsoppgave 2
+ NO7495	Kontingent (med fradragsrett).	Kun næringsoppgave 1
+ NO7500	Forsikringspremie	28,55 % (varierer fra år til år, denne er for 2009), nettoassuransen er PIN
+ NO7565	Garanti- og servicekostnad	
+ NO7600	Lisens-, patentkostnad og royalties	Ikke mulighet til å trekke fra TS-post
+ NO7700	Annen kostnad	

Enkelte av postene avviker fra nasjonalregnskapets definisjon som produktinnsatsen. Tar kun for oss de momentene som er relevante for de omtalte næringene.

1. *NO 4005 Varekostnad og NO 0240 (Forbruk av) Varekostnad (i næringsoppgave 2, men 0250 i næringsoppgave 1)*
Differansen mellom NO4005 og skal fordeles på varer og ikke tjenester.
2. *NO 4995 Beholdningsendring av egentilvirkede anleggsmidler*
Hvis posten 4995 er et positivt beløp på det mest detaljerte nivået, skal beløpet tas med i beregningene av PIN, men kun de positive beløpene. De negative tas ikke med. De positive beløpene legges sammen med beløpene i 4005 Varekostnad og fordeles på NR produkter på samme måte som 4005 for hver næring.
3. *NO 6500 Verktøy, inventar og driftsmateriell mv. som ikke aktiveres*
Posten inkluderer trolig både investeringskostnader og produktinnsats i henhold til nasjonalregnskapets definisjoner. I realregnskapet skal gjenstander som kan benyttes gjentatte ganger i produksjonsprosessen og som har en levetid på mer enn et år og koster mer enn 500 euro i 1995 priser (tilsvarer omtrent 5000 NOK i 2008), være investering. Norsk regnskapslov, som foretakene følger, sier derimot at et beløp over 15 000 skal føres som investering. Antar derfor at en del av kontorutstyr/inventar som føres på denne posten inngår i investeringer i nasjonalregnskapet. Trekker derfor fra 2 prosent som overføres til investeringer i maskiner og utstyr.

De næringene som dekkes av strukturstatistikk har som nevnt et tilleggsskjema i tillegg. Her registreres ikke-aktiverte utgifter til hardware som inngår i nasjonalregnskapets investeringsberegninger. For å unngå dobbelttelling i dette tilfellet trekker man fra denne posten her. Ettersom de omtalte næringene i notatet ikke dekkes av et tilleggsskjema er ikke dette aktuelt.

4. *NO 6600 Reparasjon og vedlikehold, bygninger*
Anslår at 5 prosent av posten inkluderer investeringskostnader i henhold til nasjonalregnskapets definisjoner, eksempelvis rehabilitering og annen påkostning av varig verdi. Fører derfor 95 prosent av posten som produktinnsats og de resterende 5 prosent som investering.
5. *7098 Privat bruk av elektronisk kommunikasjon*
Trekkes fra for å korrigere *NO 6995 Kontorkostnad, kostnader til elektronisk kommunikasjon, porto mv.* Dette er utgifter til varer og tjenester som ikke skal inngå i foretakets produktinnsats.
6. *7099 Privat bruk av næringsbil*
Trekkes fra for å korrigere *NO 7000 Drivstoff transportmidler, NO 7020 Vedlikehold mv. transportmidler* og *NO 7040 Forsikring og avgifter på transportmidler*. Dette er utgifter til varer og tjenester som ikke skal inngå i foretakets produktinnsats.
7. *NO 7155 Reise- og diettkostnad, bilgodtgjørelse, oppgavepliktig og 7165 Reise- og diettkostnad, ikke oppgavepliktig*
Kun 75 prosent skal inngå i produktinnsatsen, de resterende 25 prosent defineres som lønnskostnader. Her inngår blant annet bompenger og parkeringsavgifter.
8. *NO 7500 Forsikringspremie*
Inkluderer kun nettoforsikringskostnadene i produktinnsatsen. Nettoandelen er basert på nasjonalregnskapsberegningene for forsikringsnæringen, og er en gjennomsnittlig proSENTSATS som gjelder for alle næringer og all skadeforsikring. Kun denne proSENTSATS av forsikringspremien skal inkluderes i produktinnsatsen, og den varierer fra år til år.
9. *NO 7040 Forsikring og avgifter på transportmidler*
Posten inkluderer både bilforsikringspremier og avgifter på bil som årsavgift og omregistreringsavgift. Anslår at posten kan fordeles 50/50 mellom premier og avgifter. Avgifter defineres i nasjonalregnskapet som næringsskatter og ikke produktinnsats, og skal derfor ikke med her. Forsikringskostnadens skal inngå som netto i produktinnsats. Nettoandelen beregnes på samme måte som beskrevet under NO 7500 og det er kun denne komponenten som inkluderes i produktinnsatsen.

I tillegg er det visse føringer på hvilke nasjonalregnskapsprodukter postenes beløp skal fordeles på som vist i tabellen under.

Tabell B2. Kobling mellom poster i næringsoppgave og nasjonalregnskapsprodukter

NO-post	Beskrivelse	Nasjonalregnskapsprodukter
+ NO4005	Varekostnad – NO0240 Varekostnad	Vareprodukter
+ NO4500	Fremmedytelse og underentreprise	
+ NO4995	Beholdningsendring av egentilvirkede anleggsmidler.	Vareprodukter
+ NO5900	Andre personalkostnader	Eks. 000014 Matvarer til egne kantiner, institusjoner, skip o.l., 000020 Kontorrekvisita, rengjøringsmidler, 855900 Undervisningstjenester, annen undervisning
+ NO6100	Frakt og transportkostnad vedrørende salget	000030 Godstransport, lasting, lagring
+ NO6200	Energi, brensel mv. vedr. produksjon	192240 Parafin, 192280 Fyringsoljer ikke nevnt annet sted eller 192310 Propan, butan, gass gjort flytende (LPG)
+ NO6300	Leie lokale	682020 Forretningsbygg, husleie
+ NO6340	Lys, varme	192240 Parafin, 192280 Fyringsoljer ikke nevnt annet sted eller 192310 Propan, butan, gass gjort flytende (LPG)
+ NO6395	Renovasjon, vann, avløp, renhold mv.	812000 Rengjøringstjenester, 370000 Kloakktømming, 382000 Behandling og disponering av avfall
+ NO6400	Leie maskiner, inventar, transportmidler o.l.	000040 Utleie av biler, datamaskiner og maskiner og utstyr ellers, eller 77xxxx hvis man har informasjon om type utleie
+ NO6500	Verktøy, inventar og driftsmateriell mv. som ikke aktiveres	000020 Kontorrekvisita, rengjøringsmidler
+ NO6600	Reparasjon og vedlikehold, bygninger	000160 Reparasjon av bygg og anlegg
+ NO6695	Reparasjoner og vedlikehold, annet	Reparasjonsproduktene 33xxxx
+ NO6700	Fremmed tjeneste (regnskap, revisjonshonorarer, rådgivning o.l.)	Eks. 000031 Post, telefontjenester og internett og andre forretningsmessige tjenester
+ NO6995	Kontorkostnad, kostnader til elektronisk kommunikasjon, porto mv.	Eks. 000020 Kontorrekvisita, rengjøringsmidler, 000031 (se over), 000026 Bank og forsikringstjenester, offentlige gebyrer og aviser.
+ NO7000	Drivstoff transportmidler	Eks. 192210 bilbensin, flybensin, båtbensin, traktorbensin, 192220 Jetparafin, jetbensin, 192260 Autodiesel, marinegassoljer, marinediesel
+ NO7020	Vedlikehold mv. transportmidler	Eks. 331510 reparasjon av skip, båter, 331600 reparasjon av fly, 452010 reparasjon av biler mv. eller 331700 reparasjon av rullende materiell
+ NO7040	Forsikring og avgifter på transportmidler.	651220 Bilforsikringstjenester
+ NO7080	Bilkostnader, bruk av privatbil i næring	Petroleumsprodukter som benyttes til drivstoff og noe til reparasjonsproduktene.

- NO7098	Privat bruk av elektronisk kommunikasjon	
- NO7099	Privat bruk av næringsbil	
+ NO7155	Reise- og diettkostnad, bilgodtgjørelse, oppgavepliktig	Eks. 000033 Hotelltjenester, personreiser innenlands og 000035 Andre reiseutgifter mv.
+ NO7165	Reise- og diettkostnad, ikke oppgavepliktig	Eks. 000033 Hotelltjenester, personreiser innenlands og 000035 Andre reiseutgifter mv.
+ NO7295	Provisjonskostnad	470000 Provisjoner, kommisjoner
+ NO7330	Salgs- og reklamekostnader	Eks. 581330 Annonseinntekter, avis, 581900 Forlagsvirksomhet ellers, 181200 Trykking ellers, 731000 Reklametjeneste og annonsevirkosmhet, og 591000
+ NO7350	Representasjonskostnader (med fradragsrett)	000016 Representasjon (Forretningsreiser)
+ NO7370	Representasjonskostnader	000016 Representasjon (Forretningsreiser)
+ NO7490	Kontingent	941000 Tjenester fra næringslivs-, arbeidsgiverorganisasjoner og yrkessammenslutninger
+ NO7495	Kontingent (med fradragsrett).	941000 Tjenester fra næringslivs-, arbeidsgiverorganisasjoner og yrkessammenslutninger
+ NO7500	Forsikringspremie	651210 Andre skadeforsikringstjenester
+ NO7565	Garanti- og servicekostnad	000031 Post, Telefontjenester og internett og andre forretningsmessige tjenester
+ NO7600	Lisens-, patentkostnad og royalties	774000 Leie av lisenser, patenter, royalties mv.
+ NO7700	Annen kostnad	Fordeles på vare- og tjenesteprodukter

---

Vedlegg C. Beregning av lønnskostnader basert på næringsoppgave

Lønnskostnader beregnes for næringen totalt sett og ikke for hvert enkelt produkt.

Tabell C1. Næringsoppgave 1 og 2 som kilde til beregning av lønnskostnader

NO-post	Beskrivelse	Kommentar
+ NO5000	Lønn, feriepenger mv.	
+ NO5300	Annen oppgavepliktig godtgjørelse	
+ NO5400	Arbeidsgiveravgift	
+ NO5420	Inneberetningspliktig pensjonskostnad	
+ NO5900	Annen personalkostnad	10 % produktinnsats, 90 % lønnskostnader
+ NO7155	Reise- og diettkostnad, bilgodtgjørelse, oppgavepliktig	75 % produktinnsats, 25 % lønnskostnader
+ NO7165	Reise- og diettkostnad, ikke oppgavepliktig	75 % produktinnsats, 25 % lønnskostnader

Noen momenter relatert til enkelt av postene:

1. *NO 5300 Annen oppgavepliktig godtgjørelse*
Posten omfatter godtgjørelse til styremedlemmer mv. For industri og bergverk fordeles posten 50/50 mellom lønn og produktinnsats, mens for øvrige næringer føres alt som lønn.
2. *NO 5600 Arbeidsgodtgjørelse til eiere i ANS mv.*
Denne posten i næringsoppgaven er ikke definert som lønnskostnader og inngår følgelig ikke i tabellen over.
3. *NO 7155 Reise- og diettkostnad, bilgodtgjørelse, oppgavepliktig og NO 7165 Reise- og diettkostnad, ikke oppgavepliktig*
Antar at 25 prosent av postene defineres som lønnskostnader i nasjonalregnskapet. Resten er produktinnsats.

Vedlegg D. Beregning av investeringer basert på næringsoppgave

Totale investeringer i en næring består av summen av investeringer i maskiner og utstyr, transportmidler, bygg og anlegg. Skiller mellom disse tre type investeringene.

Bruttoinvesteringer i maskiner og utstyr beregnes som følger:

Tabell D1. Næringsoppgave 1 og 2 som kilde til beregning av bruttoinvesteringer i maskiner og utstyr

NO-post	Beskrivelse	Kommentar
+ NO 0570, saldo kjøp	Kontormaskiner	Anskaffelser til anskaffelseskost
- NO 0570, saldo salg	Kontormaskiner	Salg til salgspris
+ NO 0580, saldo kjøp	Personbiler, maskiner, inventar og andre driftsmidler	Anskaffelser til anskaffelseskost
- NO 0580, saldo salg	Personbiler, maskiner, inventar og andre driftsmidler	Salg til salgspris
+ NO6500	Verk tøy, inventar og driftsmateriell mv. som ikke skal aktiveres	2 % investeringer, 98 % produktinnsats

Bruttoinvesteringer i transportmidler beregnes som følger:

Tabell D2. Næringsoppgave 1 og 2 som kilde til beregning av bruttoinvesteringer i transportmidler

NO-post	Beskrivelse	Kommentar
+ NO 0550, saldo kjøp	Skip, rigger, fly mv.	Anskaffelser til anskaffelseskost
- NO 0550, saldo salg	Skip, rigger, fly mv.	Salg til salgspris
+ NO 0560, saldo kjøp	Vare- og lastebiler, busser mv.	Anskaffelser til anskaffelseskost
- NO 0560, saldo salg	Vare- og lastebiler, busser mv.	Salg til salgspris

Bruttoinvesteringer i bygg og anlegg beregnes som følger:

Tabell D3. Næringsoppgave 1 og 2 som kilde til beregning av bruttoinvesteringer i bygg og anlegg

NO-post	Beskrivelse	Kommentar
+ NO 0520, saldo kjøp	Bygninger og anlegg	Anskaffelser til anskaffelseskost
- NO 0520, saldo salg	Bygninger og anlegg	Salg til salgspris
+ NO 0540, saldo kjøp	Boliger inkl. boligtomter	Anskaffelser til anskaffelseskost
- NO 0540, saldo salg	Boliger inkl. boligtomter	Salg til salgspris
+ NO6600	Reparasjon og vedlikehold, bygninger	5 % investeringer, 95 % produktinnsats

Tabellregister

1.	Verdisettene i nasjonalregnskapet.....	7
2.	Hovedtall for næring 23900 Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet. 2008-2009. Millioner kr. Løpende priser.....	11
3.	Hovedtall for næring 23910 Bibliotek, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet. 2008-2009. Millioner kr. Løpende priser 13	
4.	Hovedtall for næring 23920 Lotteri- og totalisatorspill. 2008-2009. Millioner kr. Løpende priser.....	14
5.	Netto omsetning til lotteri- og totalisatorspill, hentet fra Norske pengespel i ei digital framtid (2001).....	16
6.	Hovedtall for næring 23930 Sports- og fritidsaktiviteter. 2008-2009. Millioner kr. Løpende priser.....	17
7.	Tidligere SN02-beregninger av sports- og fritidsaktiviteter for 2007. Millioner kr. Løpende priser.....	19
8.	Hovedtall for næring 23940 Aktiviteter i medlemsorganisasjoner. 2008-2009. Millioner kr. Løpende priser.....	20
9.	Hovedtall for næring 26900 Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet. 2008-2009. Millioner kr. Løpende priser.....	22
10.	Hovedtall for næring 26910 Bibliotek, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet. 2008-2009. Millioner kr. Løpende priser.....	23
11.	Hovedtall for næring 26930 Sports- og fritidsaktiviteter. 2008-2009. Millioner kr. Løpende priser.....	24
12.	Hovedtall for næring 26940 Aktiviteter i medlemsorganisasjoner. 2008-2009. Millioner kr. Løpende priser.....	26
13.	Antall sysselsatte personer innen markedsrettet kulturell virksomhet, underholdning, fritidsaktiviteter og organisasjoner (1000 personer).....	30
14.	Antall sysselsatte personer i ikke-markedsrettet kulturell virksomhet, underholdning, fritidsaktiviteter og organisasjoner (1000 personer).....	30

B Returadresse:
Statistisk sentralbyrå
NO-2225 Kongsvinger

Statistisk sentralbyrå

Oslo:

Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo
Telefon: 21 09 00 00
Telefaks: 21 09 49 73

Kongsvinger:

NO-2225 Kongsvinger
Telefon: 62 88 50 00
Telefaks: 62 88 50 30

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no

ISBN 978-82-537-8449-6 (trykt)
ISBN 978-82-537-8450-2 (elektronisk)
ISSN 1891-5906

ISBN 978-82-537-8449-6

9 788253 784496

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway